

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Факультет іноземних мов
Кафедра англійської мови

**Формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів
аудіовізуальними засобами (з використанням молодіжного серіалу «Офіс»)**

Випускова кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти - другий (магістерський)

Виконала:
студентка 6 курсу,
607 групи
Спеціальності 014 Середня освіта
Спеціалізації 014.021 Мова і
література (англійська)
Гладиш Дар'я Олександрівна

Керівник к.ф.н., доц. Грижак Л.М.
Рецензент к.ф.н., доц. Мусурівська О.В.
кафедра англійської мови,
ЧНУ ім. Юрія Федьковича

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри № ____

від „__” _____ 2022 р.

зав. кафедри _____ проф. Єсипенко Н. Г.

Чернівці – 2022

SUMMARY

In the dynamic world of the 21st century, the demands on the digital society and the competitiveness of its representatives are constantly growing, and the introduction of innovative technologies into the educational process contributes to the search for new learning methods and techniques. Since English is one of the languages of international communication, anyone who studies it needs to develop foreign language competence, in particular lexical competence.

In the context of reforming modern secondary education and learning a foreign language in high school, the issue of forming senior school students' English lexical competence with the help of audiovisual aids is gaining relevance. Modern audiovisual aids not only help to implement a personal approach to learning, but also bring the learning process as close as possible to real-life conditions.

Despite the fact that the topic arouses the considerable interest of scientists, the method of forming senior school students' English lexical competence using audiovisual aids needs further study. This determines **the topicality** of our research.

The purpose of the study is to theoretically justify, to experimentally verify and to practically develop the effectiveness of the proposed method of forming senior school students' English lexical competence employing audiovisual aids.

To achieve the set goal of the research, **the following tasks** had to be accomplished: 1) to outline the essence of lexical competence, its components, principles, and approaches to learning; 2) to investigate the socio-psychological and didactic prerequisites for the formation of lexical competence with the help of authentic audiovisual aids; 3) to create a system of exercises to form senior school students' English lexical competence using audiovisual aids; 4) to conduct the action research in order to check the effectiveness of the proposed methodology.

The object of the research is the process of forming senior school students' English lexical competence and **the subject** of the study is the method of forming senior school students' English lexical competence using authentic audiovisual aids.

The following **research methods** were used to complete the tasks: general scientific (literature review on methodology of a foreign language teaching; research data collection and organization, quantitative and qualitative analysis of the results; data comparative analysis); empirical (observation, questionnaires, testing, action research); and the quantitative calculations method.

The hypothesis of the study is the assumption of better learning of the material by a group of students who will study the material with the help of additional audiovisual aids.

The scientific novelty of our research lies in the fact that we proved the effectiveness of using authentic audiovisual aids (namely, the TV series "The Office") for the formation of senior school students' English lexical competence.

The practical significance of the obtained study results is in the development and implementation of a set of exercises based on authentic audiovisual aids for the formation of senior school students' English lexical competence.

The obtained results of the study demonstrate an improvement in the level of lexical competence of students who have undergone the action research. 75% of the 10-B class and 60% of the 11-B class were able to improve their results. There were also 1-2 grade point improvements within grade level and no baseline was obtained. Achieving positive results of the action research indicate the expediency of using audiovisual teaching aids for the formation of senior school students' English lexical competence.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	10
1.0 Вступні зауваження.....	10
1.1 Зміст навчання іноземної мови в ЗЗСО та його складники.....	10
1.2 Сутність поняття англомовної лексичної компетентності.....	12
1.3 Компоненти лексичної компетентності та етапи її формування.....	18
1.4 Використання аудіовізуальних засобів у навчанні іноземної мови.....	22
1.4.1 Види аудіовізуальних засобів.....	24
1.4.2 Особливості застосування аудіовізуальних засобів для вивчення іноземної мови.....	27
Висновки до розділу 1.....	32
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ АУДІОВІЗУАЛЬНИМИ ЗАСОБАМИ	35
2.0 Вступні зауваження.....	35
2.1 Вікові та психологічні передумови навчання учнів старших класів.....	35
2.2 Програмні вимоги до лексичної компетентності учнів 10-11 класів.....	39
2.3 Критерії відбору навчального матеріалу для формування англомовної лексичної компетентності старшокласників за допомогою молодіжного серіалу «Офіс».....	46
2.4 Система вправ для формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів з використанням молодіжного серіалу «Офіс».....	49
Висновки до розділу 2.....	54
РОЗДІЛ 3. АПРОБАЦІЯ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ АУДІОВІЗУАЛЬНИМИ ЗАСОБАМИ	57

3.0 Вступні зауваження.....	57
3.1 Серіал «Офіс» як аудіовізуальний засіб навчання.....	57
3.2 Організація пробного навчання.....	59
3.3 Хід та інтерпретація результатів пробного навчання.....	63
Висновки до розділу 3.....	68
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ.....	82
ДОДАТКИ.....	83

ВСТУП

У динамічному світі ХХІ століття вимоги до цифрового суспільства та конкурентоспроможності його представників невпинно зростають, а впровадження інноваційних технологій в освітній процес сприяє пошуку нових методів і прийомів навчання. Оскільки англійська є однією з мов міжнародного спілкування, будь-кому, хто її вивчає, необхідно сформувати іншомовну компетентність, лексичну зокрема.

В умовах реформування сучасної середньої освіти та вивчення іноземної мови в старшій школі, набуває актуальності питання формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів за допомогою аудіовізуальних засобів.

Аналіз наукових та навчально-методичних джерел (О.Б. Бігич та інші [5], П.К. Гороль [21], А.М. Гуржій [23], Т.Н. Носкова [46], П.А. Кисляков [31]) виявив посилений інтерес дослідників до проблем формування лексичної компетентності та застосування новітніх методів навчання з метою розвитку іншомовного мовлення. Важливим напрямом інтенсифікації навчально-пізнавального процесу в освітніх закладах є використання аудіовізуальних засобів (Г.В. Заєць [28], П.К. Гороль [21], А.М. Гуржій [23], О.І. Колтунова [33], Т.Н. Носкова [46], Ю.А. Руденко [57], В.А. Федчик [65]).

Сучасні аудіовізуальні засоби не лише допомагають реалізувати особистісний підхід до навчання, а й максимально наближають процес навчання до реальних умов життя.

Незважаючи на те, що тема викликає неабиякий інтерес науковців, методика формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів за допомогою аудіовізуальних засобів потребує подальшого вивчення. Саме цим зумовлюється **актуальність** нашого дослідження.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати, практично розробити та експериментально перевірити ефективність запропонованої методики формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів аудіовізуальними засобами.

Для досягнення мети дослідження потрібно було вирішити такі **завдання**:

1. окреслити суть лексичної компетентності, її компонентів, принципів, підходів до навчання;
2. дослідити соціально-психологічні та дидактичні передумови формування лексичної компетентності за допомогою автентичних аудіовізуальних засобів;
3. створити систему вправ для формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів з допомогою аудіовізуальних засобів;
4. провести пробне навчання з метою перевірки ефективності запропонованої методики.

Об'єктом дослідження є процес формування англомовної лексичної компетентності в учнів старших класів.

Предмет дослідження становить методика формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів з використанням автентичного аудіовізуального засобу.

Для виконання поставлених завдань були використані наступні **методи дослідження**: загальнонаукові (аналіз тематичної літератури; збір та упорядкування даних, кількісний та якісний аналіз результатів; порівняльний аналіз даних); емпіричні (спостереження, анкетування, тестування, пробне навчання); метод кількісних підрахунків.

Гіпотезою дослідження є прогноз кращого засвоєння матеріалу групою учнів, яка буде опановувати матеріал за допомогою додаткових аудіовізуальних засобів.

Наукова новизна нашого дослідження полягає в тому, що розкрито й уточнено сутність базових понять дослідження «англомовна лексична компетентність», «формування лексичної компетентності учнів старших класів», «аудіовізуальні засоби», визначено психологічні чинники та засади формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів, розроблено комплекс вправ із використанням автентичного аудіовізуального засобу (а саме серіалу «Офіс») та доведено його ефективність.

Практичне значення одержаних результатів дослідження знаходимо в розробці, апробації та впровадженні комплексу вправ на основі аудіовізуальних автентичних матеріалів для формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження апробовано в тезах наукової конференції *«Формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів аудіовізуальними засобами (з використанням молодіжного серіалу «Офіс»)»* [16] та в статті *«Формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів аудіовізуальними засобами (з використанням молодіжного серіалу «Офіс»)»* [15].

Структура роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, переліку використаних джерел та додатків.

У **вступі** аргументовано вибір теми, окреслено її актуальність та новизну, визначено мету дослідження, завдання і методи дослідження, розкрито теоретичне й практичне значення роботи, наведено інформацію про апробацію результатів дослідження.

Перший розділ присвячено аналізу науково-методичної літератури. Розглядається поняття англомовної лексичної компетентності, її компоненти та етапи її формування. Розглянуто принципи, згідно яких відбувається формування англомовної лексичної компетентності. Також наводиться поняття аудіовізуальних засобів та різноманітні класифікації їх видів. Досліджуються особливості застосування аудіовізуальних засобів для вивчення іноземної мови.

У **другому розділі** розглядаються вікові та психологічні передумови навчання учнів старших класів. Розглянуто програмні вимоги до лексичної компетентності учнів 10-11 класів згідно навчальної програми. Наводяться критерії відбору навчального матеріалу для формування англомовної лексичної компетентності старшокласників за допомогою серіалу «Офіс». Також представлено типи розроблених вправ для роботи із серіалом.

Третій розділ присвячено організації та проведенню пробного навчання з використанням аудіовізуального засобу – серіалу «Офіс». Описано використання аудіовізуальних засобів навчання та розроблених вправ до них. Проведено аналіз результатів дослідження та доцільності використання аудіовізуальних засобів навчання для формування англомовної лексичної компетентності.

У **загальних висновках** зроблено підсумки проведеного дослідження та окреслено перспективи подальшого дослідження теми.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.0 Вступні зауваження

У розділі аналізується поняття англомовної лексичної компетентності, компоненти лексичної компетентності та етапи її формування. Розглянуто принципи, згідно яких відбувається формування англомовної лексичної компетентності. Також наводиться поняття аудіовізуальних засобів, розглядаються різноманітні класифікації їх видів. Досліджуються особливості застосування аудіовізуальних засобів для вивчення іноземної мови.

1.1 Зміст навчання іноземної мови в ЗЗСО та його складники

Зміст навчання є обов'язковим компонентом формування іншомовної комунікативної компетентності. Насамперед, зміст навчання іноземних мов повинен виходити із положення про те, що саме потрібно вчити. Повинні враховуватись потреби соціальної групи (учні, студенти, тощо), котрі вивчають мову, ситуації практичного застосування мови, сфери вживання іноземної мови, цілі вивчення учнями іноземної мови.

Б.А. Лапідус характеризує зміст навчання «як єдність усіх знань, навичок та вмій, необхідних для володіння навчальним матеріалом на належному рівні, котрого вимагає ВНЗ» [38, с. 5]. Зміст навчання іноземних мов, на думку Н.І. Гез та інших, полягає у «досягненні основної мети вивчення іноземної мови – навчити учнів спілкуванню іноземною мовою в природних комунікативних ситуаціях» [14, с. 72].

Зміст навчання іноземної мови містить складові компоненти, проте у вчених існують різні думки щодо них.

До компонентів змісту навчання іноземної мови Н.І. Гез та інші відносять:

- 1) «Комунікативні ситуації та їх тематику, сфери спілкування, теми комунікативних актів.
- 2) Мовленнєві навички, вміння та знання, необхідні для здійснення спілкування (наприклад, навички читання, письма).
- 3) Матеріали для навчання (мовні, мовленнєві, країнознавчі, лінгвосоціокультурні)» [14, с. 52-53].

Проте, А.Д. Кліментенко виділяє такі основні компоненти:

- 1) «Вміння студентів аудіювати/сприймати на слух, читати, говорити, писати та перекладати іноземною мовою.
- 2) Тематика мовленнєвої діяльності.
- 3) Знання про способи роботи з мовним матеріалом для формування навичок свідомої діяльності в процесі вивчення іноземної мови» [62, с. 9-11].

На думку Г.В. Рогова, Ф.М. Рабінович та Т.Є. Сахарової, зміст навчання іноземної мови складаються із лінгвістичного, психологічного та методологічного компонентів [55, с. 36-39].

«Лінгвістичний компонент відповідає за навчання учнів спілкуванню іноземною мовою, застосовуючи мовні засоби спілкування у комунікативних ситуаціях» [55, с. 36].

«Психологічний компонент забезпечує на основі теорії мовленнєвої діяльності (з точки зору психології) формування вмінь і навичок, необхідних для здійснення комунікації іноземною мовою» [55, с. 37].

«Методологічний компонент сприяє формуванню в учнів необхідних прийомів навчання (спостереження, самоконтроль, аналіз та ін.) та засвоєння як методичних, так і дидактичних принципів навчання» [55, с. 38].

І.Л. Бім розглядає зміст навчання іноземної мови як два взаємозалежні аспекти навчального процесу: «предметний аспект – з точки зору предмету, що вивчають, та його змісту; процесуальний аспект – з точки зору, власне, процесу навчання у формуванні необхідних навичок та вмінь» [4, с. 180].

Предметний аспект, згідно з О.Б. Бігич та іншими, полягає у сукупності таких елементів як: види, функції, сфери, засоби, стилі, цілі та наміри спілкування; матеріал для навчання та мовленнєві ситуації; країнознавчий, лексичний, граматичний та фонетичний матеріали для навчання [5, с. 104].

Процесуальний аспект складається із таких елементів як: вміння читати, писати і розмовляти іноземною мовою із використанням лексичного, граматичного та країнознавчого матеріалу; вправи для формування, розвитку і вдосконалення навичок оперування мовним матеріалом [5, с. 107].

І.Ю. Чорна розуміє зміст навчання іноземної мови як «сукупність аспектів вивчення мови, сформований кінцевими цілями такого навчання, для забезпечення усіх необхідних для спілкування компонентів та знань з метою здійснення відповідного комунікативного акту із дотриманням всіх обов'язкових норм і правил» [67, с. 95].

У формуванні іноземної, а в нашому випадку англійської, лексичної компетентності потрібно застосовувати усі види мовленнєвої діяльності, а саме письмо, читання, говоріння та слухання. Це потрібно для того, щоб учні, потрапивши в природні комунікативні ситуації, зуміли чітко розрізнити та відтворити лексичні одиниці для успішного розуміння та підтримування цих мовленнєвих ситуацій.

1.2 Сутність поняття англійської лексичної компетентності

Англійський термін «competency» в українській мові тлумачиться як «компетентність» та «компетенція», однак поняття «компетенція» розглядається, як «коло питань, з яких дана особа має знання, досвід», а поняття «компетентний» - як такий, «який має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий» [80; с. 40]. Під «компетенцією», на думку О.М. Марущак необхідно розуміти коло повноважень та сферу діяльності особистості, з якими вона добре обізнана. «Компетентність» є значно ширшим поняттям, що охоплює

надбання особистості досвіду, умінь, знань та навичок, які можуть бути застосовані у вирішенні проблеми з урахуванням особливостей ситуації [41; с. 98].

Термін «компетентність» породив суттєві суперечки в галузі загальної та прикладної лінгвістики. Н. Хомський розмежував поняття «Linguistic Competence» та «Linguistic Performance» та розглядав лінгвістичну компетенцію як підсвідоме знання граматики [72].

У 1980 році М. Свейн та М. Кенейл подали ідею моделі комунікативної компетентності, яка складалась з чотирьох компонентів: граматичної, дискурсивної, соціолінгвістичної та стратегічної компетентності. М. Свейн та М. Кенейл визначали поняття «комунікативної компетентності» у синтезі системи знань і навичок, які необхідні для спілкування [72]. Також при розгляді комунікативної компетентності потрібно зазначити, що ключовим аспектом у її структурі є лексична компетентність [76; с. 35].

На думку Н. Шмітта, «комунікативна компетентність – це здатність реалізувати лінгвістичну компетентність в різних умовах мовленнєвої діяльності з урахуванням соціальних норм поведінки і комунікативної мети висловлювання з підбором доречних лексичних одиниць» [77, с. 400]. Комунікативна компетентність складається з лінгвістичної, соціолінгвістичної та прагматичної компетентності. Лексична компетентність є важливим аспектом лінгвістичної компетенції [там само].

Услід за О.Д. Краєвською, комунікативну компетентність можна вважати одночасно явищем як лінгвістики, так і педагогіки, «оскільки воно співвідноситься зі знаннями, навичками й уміннями, які найбільш точно відображають багатогранність, її важливу роль у розвитку особистості» [36, с. 53].

М.Н. Ватютнев зазначає, що комунікативна компетентність – це здатність використовувати мову «творчо, цілеспрямовано, нормативно, у взаємодії зі співрозмовниками» [12, с. 40].

Т.М. Левченко та Т.В. Чубань визначають «поняття комунікативної компетентності як характеристику особистості, яка має сукупність знань, умінь,

навичок та особистісних якостей, що дають змогу ефективно вирішувати завдання спілкування і досягати взаєморозуміння» [39 с. 16]. Основними складниками комунікативної компетентності є: комунікативний складник (який включає в себе всі процеси обміну інформацією), перцептивний складник (під яким розуміється сприйняття і розуміння людьми один одного у процесі комунікації) та інтерактивний складник (до якого входять процеси взаємодії) [39 с. 16].

Згідно з Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти від 23 листопада 2011 року «комунікативна компетентність – здатність особистості застосовувати у конкретному виді спілкування знання мови, способи взаємодії з людьми, що оточують її та перебувають на відстані, навички роботи у групі, володіння різними соціальними ролями [53].

Лексико-граматичний склад будь-якої мови є її основою. Тому «на думку багатьох вчених, лексична компетентність є невід’ємною частиною іншомовної комунікативної компетентності, яка спрямована на формування вміння успішно розв’язувати проблеми взаєморозуміння та взаємодії з носіями мови, що вивчається, відповідно до норм і культурних традицій у прямому та опосередкованому контакті» [1, с. 131]. Отже, процес вивчення іноземної мови має бути спрямований, зокрема, на систематичне накопичення та розширення словникового запасу.

Велика кількість науковців (І.А. Ярема [71], Н.М. Сіранчук [60], Г.П. Ватаманюк [8], В.І. Новосьолова [45], О.М. Шамов [68]) займались дослідженням сутності поняття лексичної компетентності і кожен має власне визначення.

Зокрема, І.А. Ярема під лексичною компетентністю розуміє «здатність індивіда, на основі лексичних знань використовувати мовний словниковий запас, миттєво викликаючи з тривалої пам’яті еталон слова залежно від конкретного мовного завдання, доречно вживаючи обрані вирази, приказки, прислів’я та фразеологічні звороти в межах професійного розвитку, а також забезпечувати

підтримку функціонування зазначених навичок на необхідному рівні та здійснювати постійний контроль процесу лексичного наповнення мовлення» [71, с. 198].

За Н.М. Сіранчук, «лексична компетентність – здатність особистості швидко і якісно, на рівні програми оперувати не словами, а семантичними полями, зі складу яких людина обирає потрібне слово, словосполучення, щоб із можливою точністю висловити свою думку в мовленні, спілкуванні, з опорою на граматичну структуру мови (макроструктуру мови)» [60, с. 40].

У свою чергу, Г.П. Ватаманюк визначає поняття лексичної компетентності з погляду навчання учнів як «наявність певного запасу лексичних одиниць (ЛЮ) з урахуванням віку школярів, здатність адекватно їх використовувати: коректно вимовляти і писати, правильно організовувати граматично, розуміти на слух і в процесі читання, оперувати ними в актах комунікації у потрібному темпі і в різноманітних значеннях, доречно вживати образні вислови, прислів'я, приказки, фразеологічні звороти для досягнення відповідного комунікативно-функціонального результату» [8, с.184].

Водночас, В.І. Новосьолова вважає, що «лексична компетентність передбачає не лише наявність багатого словникового запасу, а й уміння використовувати наявні в активі лексичні елементи в процесі мовлення для вираження своєї позиції й ставлення до сказаного, здатність варіювати лексичними засобами залежно від сфери й ситуації, у яких відбувається комунікативний процес» [45, с.19].

За визначенням О.М. Шамова, лексична компетентність має бути заснована на навичках, лексичних знаннях, уміннях, а також на мовному та мовленнєвому досвіді студентів, їх спроможності визначати контекстуальне значення слів та застосувати їх у мовленнєвих ситуаціях [68, с. 20].

На думку А.В. Посохової, «англомовна лексична компетентність є складовою загальної мовної культури сучасного спеціаліста в умовах глобалізації усіх сфер професійної діяльності та передбачає ґрунтовне знання фахової термінології і лексики» [51, с.104].

Ю.В. Гнаткевич визначає англомовну лексичну компетентність як «здатність розпізнавати і використовувати слова іноземної мови так, як це роблять носії мови» [17, с. 57].

У «Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти» лексичну компетентність визначають як «знання і здатність використовувати мовний словниковий запас» [27, с.7].

Услід за О.Б. Бігич та іншими, основними складовими іншомовної комунікативної компетентності є лінгвосоціокультурна компетентність, мовленнєві компетентності та мовні компетентності. Зі свого боку, мовні компетентності поділяються на фонетичну, лексичну, граматичну та компетентності у техніці читання і письма [5, с. 91].

О.Б. Бігич та інші дають наступне визначення: «Лексична компетентність – «здатність людини до коректного оформлення своїх висловлювань і розуміння мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок, знань і лексичної усвідомленості» [5, с. 215].

Формування англомовної лексичної компетентності базується на принципах, які відіграють важливу роль у цьому процесі. Н.В. Сяська виокремлює такі основні принципи:

- принцип комунікативності;
- принцип розвитку творчого мислення;
- принцип свідомості і активності;
- принцип міцності;
- принцип міжкультурної взаємодії;
- принцип інтерактивності [63, с. 91].

Принцип комунікативності передбачає навчання в природних або максимально наближених до них ситуаціях. На думку Е.І. Пассова, «процес навчання стає комунікативним, коли на занятті реалізується сукупність притаманних

йому особливостей, таких як мовленнєво-розумова активність, проблемність, вмотивованість, ситуативність, новизна, інформативність, евристичність, врахування індивідуально-психологічних особливостей учня» [48, с. 66].

Принцип розвитку творчого мислення реалізується через самостійну роботу учнів. Таким чином учні шукають нові підходи до розв'язання поставлених завдань; самостійно формулюють постановку проблеми; шукають розв'язання проблеми використовуючи особистий та суспільний досвід; детально аналізують, порівнюють інформацію та знаходять рішення; відстоюють власну аргументацію [63, с. 93].

Принцип свідомості й активності передбачає «цілеспрямоване, осмислене, вмотивоване засвоєння учнями знань засобом широкого використання у навчанні проблемних методів, розумових операцій, інтерактивним характером взаємодії та можливістю творчого підходу до навчання» [там само].

Принцип міцності полягає у тривалому збереженні в пам'яті набутих знань, умінь і навичок. Даний принцип реалізується у повторенні та активізації вивченого навчального матеріалу; запам'ятовуванні нового матеріалу в поєднанні з пройденим раніше; групуванні матеріалу з метою його систематизації [63, с. 94].

Принцип міжкультурної взаємодії передбачає «таку організацію навчального процесу, за якої викладач враховує національно-культурні особливості навчального матеріалу в умовах міжкультурної взаємодії з носіями мови» [там само].

Принцип інтерактивності спрямований на взаємодію всіх учасників навчального процесу, коли всі учасники зацікавлені в спілкуванні та готові обмінюватися інформацією, висловлювати свої ідеї та думки, відстоювати свою позицію щодо проблеми, яка є для них дійсно значущою та стимулює висловлювання власної думки [там само].

Із зазначеного вище можна сформулювати загальне визначення *англомовної лексичної компетентності*: це здатність особистості, формування якої базується на певних принципах, швидко та якісно використовувати мовний словниковий запас,

відповідні навички та знання для коректного оформлення і розуміння мовлення відповідно до ситуації комунікативного процесу.

1.3 Компоненти лексичної компетентності та етапи її формування

При інтерпретації лексичної компетентності як якості суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності, можна зазначити здатність індивіда до особливого типу організації знань і мовленнєвого досвіду, які виступають основою для формування лексичної компетентності. Дана якість проявляється в умінні систематизації та застосування отриманих знань, навичок та умінь для реалізації лексичних одиниць у процесі мовленнєвої діяльності [20, с. 58].

Науковці вирізняють три основні складники лексичної компетентності, а саме: *лексична навичка, лексичні знання і лексична усвідомленість* [5, с. 216].

С.В. Смоліна характеризує поняття *лексичної навички* як «автоматизовану навичку розуміння і вживання іншомовного лексичного навантаження на інтуїтивному рівні, яка забезпечує вдале лексичне оформлення власного мовлення і адекватне сприйняття лексичного оформлення мовлення інших, а також зв'язків між словами мови, яка вивчається» [61, с. 1].

Лексичні навички формуються за певними принципами. Питанням їх дослідження і розробки займалися такі вчені, як: І.Л. Бім, В.А. Бухбіндер, Н.Д. Гальскова, Н.І. Гез, В. Штраус, Н.А. Горловий, Г.А. Китайгородська, І.П. Короткова [49, с. 145]. На основі їхніх досліджень О.Д. Полянсько виокремила такі принципи: «принцип єдності навчання лексики та мовленнєвої діяльності; принцип тематичної зумовленості; принцип інтегративності; принцип колективної взаємодії; принцип верифікації ментальних компонентів у змісті навчання лексичних навичок (вирішення проблемних ситуацій, максимально наближених до умов реального спілкування); принцип врахування дидактикопсихологічних особливостей навчання» [49, там само]. Зазначені принципи спрямовані на формування лексичних

навичок через розвиток комунікативної культури із застосуванням лексичних одиниць з певної тематики.

За О.Б. Бігич та іншими лексичні навички можна класифікувати на дві основні групи: *репродуктивні* та *рецептивні*. *Репродуктивні* лексичні навички забезпечують уміння студента вибирати і вживати слова у мовленнєвій діяльності. *Рецептивні* навички слугують підґрунтям для ідентифікації та розуміння лексичних одиниць при читанні та аудіюванні. Іншими словами, рецептивні навички дають змогу студентові викликати лексичні одиниці з пам'яті, сполучити їх з іншими лексичними одиницями та застосувати їх з урахуванням мовленнєвого контексту. Тобто в основі лексичної навички лежить зв'язок форми і значення лексичних одиниць, а її суть полягає в здатності студентів сприйняти слово або його форму та миттєво віднайти його значення. І, навпаки, необхідне значення викликає відповідну форму [5, 216].

Також варто згадати якість комплексної асоціативності лексичних навичок як інтегрованих складових лексичної компетентності. «Перенесення смислових асоціацій з мовленнєвого досвіду індивіда на умови навчально-пізнавальної діяльності складає основу якості комплексної асоціативності лексичних навичок. Комплексна асоціативність лексичних навичок створює асоціативний ряд лексичних одиниць суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності та при потребі створює можливість його звернення до асоціативного ряду, що дозволяє швидко відновити значення та дериваційний потенціал лексичних одиниць через психофізіологічні реакції на вербальні стимули» [20, с. 58].

При вивченні іноземної мови кожен компонент лексичної навички відіграє велике значення у формуванні її структури. І.М. Дмитрусенко виділяє три основних компоненти лексичної навички: 1) виклик лексичної одиниці з пам'яті; 2) поєднання лексичної одиниці з попередніми і наступними лексичними одиницями; 3) визначення доречності вибору лексичної одиниці за контекстом [24, с. 126].

Лексична навичка тісно пов'язана з поняттями *активного* і *пасивного* лексичного мінімуму. *Активний* словник містить слова, які часто використовуються

для вираження своїх думок в усному мовленні і на письмі. *Пасивний* словник складається з лексичних одиниць, які є зрозумілими при читанні та аудіюванні іноземної мови. Також існує потенційний словник, що складається з лексичних одиниць, які при читанні та аудіюванні можна зрозуміти без словника, ґрунтуючись на здобутому мовленнєвому досвіді (навичка обґрунтованої здогадки) [81].

Лексика активного і пасивного словника, з точки зору Н. Л. Шибко, може вільно переходити з одного словника в іншій. Більш того, обсяг активного і пасивного словників змінюється на різних етапах вивчення іноземної мови [69].

Другим невід'ємним компонентом лексичної компетентності є *лексичні знання*. О.Б. Бігич та інші описують це поняття як «відтворення у свідомості людини результату пізнання лексичної системи іноземної мови як цілісного явища і власне правил її застосування на практичному рівні» [5, с. 216].

Третій складник лексичної компетентності – *лексична усвідомленість*. Вона представляє собою «компонент цілісної лінгвістичної усвідомленості, або свідомо-рефлексивного підходу до явищ мови і мовлення, а також до індивідуального оволодіння іншомовною комунікативною компетентністю» [5, с. 217]. Це здатність учня усвідомлювати процеси формування своєї лексичної компетентності і опановувати іншомовний вокабуляр, створюючи при цьому систему особистих лексичних знань; диференціювати і вживати лексичні одиниці залежно від контексту; усвідомлювати та аналізувати власні переваги й недоліки відносно оволодіння і вживання системи лексичних засобів у мовленні [5, с. 217].

С. Танака зазначає, що лексичну компетентність можна поділити на *базову* та *розширену*. У загальному розумінні, *базова лексична компетентність* – це здатність людини обирати найбільш доречні лексичні одиниці і використовувати їх у відповідності до комунікативної ситуації. Базова лексична компетентність є основою для лексичної компетентності адже вона складається з загальної лексики, яка слугує підґрунтям для спілкування будь-якою мовою. *Розширена лексична компетентність*

– це здатність людини застосовувати доречну лексику у відповідності до ситуацій, які пов'язані з її майбутньою професійною діяльністю [79; с. 2].

Здатність особистості перейти до розширеної лексичної компетентності шляхом збагачення словникового запасу уможлиблюється лише після засвоєння нею базової лексичної компетентності. Варто зазначити, що розширена лексична компетентність є тематично орієнтованою і повинна бути спрямована на інтереси та потреби особистості. Оскільки мотивацією для збагачення словникового запасу слугує бажання детального вивчення конкретних ідей, можна вважати, що розширена лексична компетентність варіюється у залежності від захоплень та інтересів індивіда [79; с. 3].

Отже, становлення лексичної компетентності уможлиблюється завдяки комплексному підходу, а саме запам'ятовування лексичного матеріалу на основі спеціальних методів і прийомів, а також безпосереднє відпрацювання практичних дій зі словом на різних рівнях складності.

О.Б. Бігич та інші стверджують, що формування лексичної компетентності відбувається в три етапи:

1) «етап ознайомлення з новими словами, на якому відбувається формування теоретичних засад про лексичну систему іноземної мови, правила користування нею, семантизація (розкриття значення) лексичних одиниць, а також демонстрування особливостей їх застосування в реальному часі і просторі» [5, с. 223];

2) «етап автоматизації нових лексичних одиниць (власне формування навичок), який відбувається на рівні: а) словоформи, словосполучення, фрази/речення; б) понадфрази (діалогічної або монологічної єдності) та міні тексту» [там само];

3) «етап застосування, на якому відбувається формування вміння розв'язувати комунікативні завдання, спираючись на вивчені лексичні одиниці, виконання мовленнєвих вправ, а також контроль рівня засвоєння слів» [5, с. 227].

Таким чином, лексична компетентність є трикомпонентною здатністю особистості, яка складається із лексичної навички, лексичних знань і лексичної усвідомленості. Формування цієї здатності відбувається у три етапи, а саме етапу ознайомлення, автоматизації та застосування.

1.4 Використання аудіовізуальних засобів у навчанні іноземної мови

Входження інформаційно-комунікативних технологій в усі сфери діяльності людини і суспільства стає визначальним джерелом їх об'єктивного розвитку. Такий процес називається інформатизацією суспільства, тобто суспільство набуває ознак інформаційного. Інформатизація суспільства передбачає випереджальну інформатизацію галузі науки й освіти, де, в основному, закладаються майбутні досягнення і розвиток суспільства.

Підготувати людину до активної і плідної життєдіяльності в інформаційному суспільстві – одне з головних завдань сучасного етапу модернізації національної системи освіти. Розв'язання цього питання неможливе без формування інформаційної культури учнів, модернізації змісту і технологій навчання, які б відповідали сучасним освітнім пріоритетам, диференціації навчально-виховного процесу для найбільш повного розвитку схильностей і здібностей особистості, задоволення її запитів і потреб, розкриття її творчого потенціалу. Об'єктивні потреби розвитку сучасного суспільства обумовили створення та застосування в системі освіти різних засобів навчання. Ефективність використання методів навчання в сучасній школі значною мірою обумовлене наявністю матеріально-технічних засобів.

У кожній країні освіта повинна бути на пріоритетних позиціях, іти у ногу з часом, адаптуватись до змін та застосовувати технологічні досягнення. Кожен вчитель, готуючи свій урок, прагне організувати його так, щоб він був ефективним, якісним, а головне «живим», адже для того, щоб учням було цікаво і запам'яталося більше матеріалу, його потрібно подати доступно і лаконічно. У даний момент

вчитель не може правильно і повноцінно провести урок, реалізувати в повному обсязі навчальну програму, не вдаючись до використання сучасних засобів навчання. У теперішній час особливе місце у комплексі сучасних засобів навчання займають аудіовізуальні засоби: відео-уроки, різноманітні звукові посібники, відео-програми та навчальне телебачення.

Аудіовізуальні засоби навчання – особлива група технічних засобів навчання, які отримали найбільш широке поширення в навчальному процесі, що включає екранні і звукові посібники, призначені для пред'явлення зорової та слухової інформації [9; с. 27].

Висока ефективність застосування аудіовізуальних засобів як джерела знань полягає у певних психологічних процесах, що лежать в основі їх застосування. Вчитель вводить у клас певні подразники, які сильно впливають на органи чуттів учнів, активуючи різні психічні функції. Зорові та слухові аналізатори, що беруть участь у процесі сприйняття, сприяють отриманню більш повних і точних уявлень про навчальний матеріал. Саме тому для успішного навчання важливо, щоб у процесі сприйняття інформації брало участь якнайбільше видів чуття та сприйняття. На першому місці за значимістю та ефективністю в умовах застосування аудіовізуальних засобів навчання знаходяться комбіновані зорово-слухові види сприйняття, потім слідує зорові, а потім слухові. Одночасний вплив складного комплексу подразників на різні аналізатори має особливу силу, особливу емоційність. Тому організм учня, що сприймає інформацію за допомогою аудіовізуальних засобів, перебуває під впливом потужного потоку інформації, яка створює необхідну емоційну основу, необхідний емоційний образ, від якого легше переходити до логічного мислення [9; с. 95-97].

Аудіовізуальні засоби успішно вирішують проблему наочності на уроці. Вони допомагають детально показати навколишній світ, урізноманітнити форми роботи на уроці і дають учням та учителям можливість моделювати своє спілкування та

робити його активним і цікавим. Їх можна застосовувати на будь-якому етапі уроку, не порушуючи його структури і цілісності.

Застосування аудіовізуальних засобів навчання сприяє вдосконаленню навчально-виховного процесу, підвищенню ефективності педагогічної праці, поліпшенню якості знань, умінь та навичок учнів. Аудіовізуальні засоби навчання є ефективним джерелом підвищення якості навчання завдяки яскравості, виразності та інформативної цінності зорово-слухових образів, що відтворюють ситуації спілкування та навколишню дійсність [10, с. 10].

Розглянемо докладніше види аудіовізуальних засобів та особливості їх використання в навчання.

1.4.1. Види аудіовізуальних засобів

Аудіовізуальні засоби навчання – особлива група технічних засобів навчання, які отримали найбільш широке поширення в навчальному процесі, що включає екранні і звукові посібники, призначені для пред'явлення зорової та слухової інформації [9; с. 27].

Аудіовізуальні засоби займають особливе місце серед інших засобів навчання і мають найбільш сильний вплив, оскільки забезпечують образне сприйняття досліджуваного матеріалу і його наочну конкретизацію у формі найбільш доступною для сприйняття і запам'ятовування. Вони синтезом достовірного наукового викладу фактів, подій та явищ з елементами мистецтва, оскільки відображення життєвих явищ відбувається художніми засобами (кіно, фотозйомка, художнє читання, живопис, музика та ін.) [19, с. 66].

Т.П. Вороніна ввела поняття аудіовізуальних засобів навчання як особливої групи технічних засобів навчання, що набули найбільш широкого поширення в навчальному процесі, які включають екранні та звукові посібники, призначені для подачі зорової та слухової інформації [11, с. 45].

Існують різноманітні класифікації аудіовізуальних засобів.

Зокрема, О.М. Щукін та Е.Г. Азімов розглядають аудіовізуальні засоби навчання як технічні пристрої, призначені для демонстрації звукової та зорової інформації [82]. Вони розрізняють наступні аудіовізуальні засоби:

- навчальні, спеціально призначені для занять та містять методично оброблений навчальний матеріал (наочні посібники);

- навчальні, створені для занять з інших дисциплін, але які залучають як навчальні матеріали (засоби наочності);

- звичайні засоби масової комунікації, які включаються до навчального процесу [82].

Л.М. Зельманова поділяє аудіовізуальні засоби на екранні, звукові та *екранно-звукові* [29].

У свою чергу, М.В. Ляховицький визначає такі групи аудіовізуальних засобів:

- *візуальні* засоби: малюнки, таблиці, схеми, діафільми;

- *аудитивні* засоби: аудіо записи, радіопередачі;

- *власне аудіовізуальні* засоби: відео, кінофільми, діафільми зі звуковим супроводом [40].

До *візуальних засобів* навчання належать мультимедійні проектори, комп'ютерні зображення, таблиці, схеми, малюнки, моделі, муляжі, які забезпечують подання зорової інформації, яка під час навчання може виконувати найрізноманітніші функції. Наприклад, вони можуть бути опорою для розуміння мовної структури, або бути сполучною ланкою між змістовною і звуковою стороною слова і таким чином полегшувати запам'ятовування [22, с. 11].

Мультимедійні проектори та комп'ютери забезпечують великоформатне, чітке, яскраве зображення, що полегшує сприйняття матеріалу, дає яскравіше уявлення про предмет, явище, ситуацію тощо. Це дозволяє сконцентрувати увагу учнів, стимулювати пізнавальну діяльність та розвивати спостережливість.

Моделі та муляжі як наочні засоби навчання є точною копією певного об'єкта. За допомогою таких засобів наочності у дітей формується правильне уявлення про певний предмет, його властивості [21, с. 46].

Таблиці та схеми є одним з найпоширеніших засобів зорової наочності, які забезпечують довготривалу демонстрацію навчального матеріалу та є дуже простими у використанні. Вони забезпечують не тільки демонстрацію матеріалу, але й його групування та систематизацію, що дозволяє учням краще орієнтуватися у навчальному матеріалі під час вивчення складних тем [7, с. 50].

До *аудитивних засобів* навчання належать різноманітні аудіо записи, які дозволяють здійснювати всі види звукової наочності. Найчастіше аудитивні засоби використовують під час навчання іноземних мов, оскільки вони допомагають виробленню правильної вимови, розстановки наголосів, інтонації тощо. Зазвичай дані засоби поєднують із матеріалами підручника, що дозволяє озвучувати тексти та вправи для роботи із фонетичним матеріалом [18, с. 37].

До *аудіовізуальних засобів* навчання належать навчальні фільми, відео уроки, відеоролики, комп'ютерні посібники та інше. Ці засоби використовуються для подачі навчальної інформації та наочності досліджуваної інформації в різних формах навчальної діяльності. Аудіовізуальні засоби навчання можуть бути успішно використані також і за самостійного навчання [31, с. 67].

Застосування аудіовізуальних засобів, на думку Г.В. Заєць, є методично-виправданим саме завдяки «синтезу зображення, слова, музики, шуму, кольору» стає можливим «індивідуалізація навчання, масове охоплення студентів, створення позитивного емоційного фону в процесі навчання мовлення; посилення мотиваційного аспекту мовленнєвих занять» [28, с. 25-26].

Навчальні фільми та відеоролики забезпечують динаміку зображення, синхронну подачу зображення і звуку, доповнюють мовленнєвий ряд музичним супроводом. За допомогою цих засобів учні мають можливість спостерігати внутрішні процеси і явища, які без зображення побачити неможливо. Наприклад,

вони можуть здійснити мандрівку певною країною, побачити емоції і переживання людей, зображення різноманітних історичних подій, життя і побут людей у різні історичні епохи, побачити те, що недоступно людському оку, тощо [31, с. 67].

Аудіовізуальні засоби забезпечують передачу більш повного та точного уявлення про навколишню дійсність; дозволяють полегшити учню процес розуміння, осмислення та запам'ятовування фактів та закономірностей; роблять наочними та зрозумілими явища та об'єкти, які недоступні для спостереження у реальному житті; спрощують процес засвоєння навчального матеріалу, стимулюють пізнавальну активність [31, с. 68].

На даний момент аудіовізуальні навчальні засоби розробляються з урахуванням навчальної дисципліни та особливостей методики її викладання, віку учнів, ступеня підготовленості та дидактичного призначення. Таким чином, аудіовізуальні засоби можна класифікувати як такі, що виконують функцію відеодовідок, роль яких полягає в поясненні того чи іншого аспекту навчальної програми [19, с. 66].

Аудіовізуальні засоби навчання є ефективним джерелом підвищення якості навчання завдяки яскравості, виразності та інформативній цінності зорово-слухових образів, що відтворюють ситуації спілкування і навколишню дійсність.

У нашій роботі ми досліджуватимемо вплив аудіовізуальних засобів на формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів. Як аудіовізуальний засіб нами обрано молодіжний серіал «Офіс».

1.4.2 Особливості застосування аудіовізуальних засобів для вивчення іноземної мови

Зміни у суспільстві та технологічні досягнення зумовили впровадження нових освітніх технологій у процес навчання іноземних мов. Технологічні досягнення змінюють способи освоєння та засвоєння інформації, відкривають нові перспективи

для інтеграції різних видів діяльності, сприяючи цим досягненню значних цілей навчання на сучасному етапі розвитку освіти.

«Нові технології дозволяють вирішувати педагогічні завдання, спрямовані на розвиток інтелектуального та творчого потенціалу учнів. В рамках нових освітніх стандартів передбачається активне впровадження нових інформаційних технологій у аудиторний та позааудиторний процес вивчення іноземних мов» [19, с. 64].

Ю.А. Руденко, проаналізувавши літературу на дану тему, прийшла до висновку, що останнім часом проблема навчання мовлення з використанням аудіовізуальних засобів навчання виступила предметом низки досліджень: проблема медіаосвіти (Г. Онкович, Б. Потятинник, І. Чемерис, В. Робак, Ю. Чернявська та ін.); з'ясування методичної доцільності використання аудіовізуальних засобів навчання в мовленнєвому розвитку майбутніх фахівців (Т. Бабійчук, О. Білик, А. Гуржій, Л. Добровольська, Г. Заєць, О. Сухорукова, М. Шевченко, В. Федчик та ін.); використання відео технологій в освітньому процесі (О. Зубченко, С. Ніколаєва, О. Тарнопольський та ін.). Аудіовізуальні засоби навчання викликають такий інтерес своїми зображальними можливостями, оскільки навіть уже відомий навчальний матеріал, представлений в екранно-звуковому вигляді, набуває нових забарвлень та виглядає інакше [57, с. 232].

А.М. Гуржій зазначає, що використання аудіовізуальних засобів навчання в мовній освіті забезпечує: доступність навчання, його індивідуалізацію й інтенсифікацію; активізацію емоцій та інтересу студентів/учнів; урізноманітнення форм проведення занять, що стає можливим завдяки «комбінації та одночасному задіянні зорових і слухових аналізаторів» [23].

Використання аудіовізуальних засобів навчання (відеопрезентація, відеофрагменти, відео-фільми, відеозаписи, відео-кейси тощо) в мовленнєвому розвитку, за даними досліджень Л.С. Добровольської, запускає механізм ефективної взаємодії зорових і слухових центрів людини, стимулюють розвиток внутрішнього мовлення,

сприяють функціонуванню механізмів мовленнєвої діяльності, спонукає учнів до комунікативної діяльності [25, с. 191-193].

На думку В.А. Федчик, використання аудіовізуальних засобів в розвитку мовлення учнів та студентів «підвищує ефективність формування мовних, мовленнєвих знань, умінь і навичок, а саме: справляє на мовців паралельний одночасний вплив (зображення, звук і власне мовлення) по всіх каналах сприйняття (зоровий, слуховий тощо), що автоматично сприяє глибшому і міцному запам'ятовуванню мовного матеріалу; розвиває мовне чуття, внутрішнє мовлення; сприяє розвитку асоціативного мислення і творчої уяви; стимулює активність і самостійність; підвищує їхню мотивацію» [65].

Сучасні аудіовізуальні засоби розширюють можливості використання найрізноманітніших прийомів роботи з дітьми з урахуванням їх віку, рівня їх розвитку та підготовленості. З будь-якою категорією дітей шляхом навчання за допомогою аудіовізуальних засобів можна організувати урок не лише цікаво та повноцінно з точки зору інформаційної насиченості, а й відповідно до можливостей учнів.

Аудіовізуальні засоби навчання можна використовувати практично на всіх етапах уроку: при організації уроку, при перевірці домашнього завдання, при актуалізації опорних знань, мотивації навчальної діяльності, формуванні нових понять та способів дій, застосуванні знань та формуванні умінь, контролю засвоєння навчального матеріалу. Зміст аудіовізуальних засобів та методика їх використання визначаються дидактичною метою того структурного елемента уроку, на якому їх застосовують [30].

При використанні на уроці аудіовізуальних засобів навчання структура уроку не змінюється. У ньому, як і раніше, зберігаються всі основні етапи, зміняться, можливо, тільки їх певні характеристики. Аудіовізуальні засоби навчання, що містять матеріали з кількох супутніх тем, дозволяють організувати роботу в найбільш повному обсязі.

На думку Г.В. Заєць, використання аудіовізуальних засобів навчання в процесі навчання й розвитку мовлення сприяє реалізації наступних дидактичних цілей:

- освітня: сприйняття учнями навчального матеріалу, осмислення зв'язків між об'єктами навчального матеріалу;
- розвиваюча: розвиток пізнавального інтересу в учнів, уміння узагальнювати, аналізувати, порівнювати; активізація творчої діяльності учнів;
- виховна: виховання наукового світогляду, вміння чітко організувати самостійну та групову роботу, виховання почуття командної роботи, взаємодопомоги, створення позитивного емоційного фону педагогічного процесу [28, с. 26].

Аудіовізуальні засоби використовуються як допоміжний засіб для організації навчального процесу. Дуже часто їх використовують у випадках, коли навчальний матеріал у своїх звичайних, аудиторних формах проведення занять недоступний для сприйняття та аналізу. Аудіовізуальні засоби, зі свого боку, дозволяють використовувати можливості уповільнення швидких процесів, які приховані для людського ока, збільшити предмет малого розміру, перенести учнів у країни, мова яких вивчається, надати наочність узагальненням і абстракціям за рахунок застосування мультиплікації [19, с. 66].

Робота учнів із аудіо та відеозаписами створює умови для імітації і використання почутого під час продукування власних усних висловлювань. Наслідуючи, імітуючи мовлення дикторів, імітуючи їхнє зразкове мовлення, аналізуючи їхнє мовлення за всіма показниками (інтонація, дикція, темп, тембр, звукова культура, граматична правильність мовлення, виразність, емоційність, експресивність, образність, правильність тощо) учні відпрацьовують базові мовленнєві вміння і навички [65].

«Сучасні вимоги комунікативної спрямованості навчання іноземних мов зумовлюють використання відеоматеріалів на кожному етапі навчання. За різних форм навчальної діяльності використовуються різні аудіовізуальні засоби. Для

висвітлення основних питань навчальної дисципліни, або окремої теми, часто використовують цикл навчальних фільмів. При цьому кожен застосований аудіовізуальний засіб відповідає завданню найповнішого викладу теми при мінімальній витраті навчального часу. Застосування аудіовізуальних засобів позитивно позначається на організації всього навчального процесу, робить його більш чітким та цілеспрямованим. Аудіовізуальні засоби навчання також можуть бути успішно використані і для самостійного навчання» [19, с. 66].

Доцільність використання аудіовізуальних засобів в навчальному процесі пояснюється: «по-перше, доступністю відеоматеріалів, запис яких може бути зроблено з різних джерел; по-друге, наявністю певного досвіду використання відеотехніки та відеопродукції; по-третє, можливістю активнішої творчості у діяльності викладача» [19, с. 68].

Р. Ланкапаллі наголошує на існуванні певних особливостей, за якими можна визначити, наскільки велике значення мають аудіовізуальні засоби у навчальному процесі.

По-перше, це раціональна подача навчальної інформації. Дуже важливим є те, наскільки аудіовізуальний засіб відповідає інформації, яка вивчається. Наочний засіб може бути дуже точним, зрозумілим та цікавим, і все ж матиме мало цінності через свою недоцільність. Доцільна і раціональна подача інформації за допомогою аудіовізуальних засобів значно підвищує рівень засвоєння навчального матеріалу [74, с. 12].

По-друге, це точність. За допомогою аудіовізуальних засобів можна дуже точно представити навчальну інформацію. Наприклад, при вивченні іноземних мов, можна дуже точно продемонструвати вимову певних слів, особливості вимови певних діалектів, зроблених носіями мови. Яким би хорошим не був учитель, йому ніколи не зрівнятися із звучанням оригіналу [74, с. 12].

По-третє, це реальність відображення дійсності. Наочний посібник дає реальні уявлення про різні сфери життя. Аудіовізуальні засоби допомагають познайомити

учнів із реальними звичаями, традиціями та культурними особливостями різних народів, допомагають їх кращому унаочненню та розумінню [74, с. 14].

По-четверте, це зацікавленість. Використання аудіовізуальних засобів робить процедуру навчання легкою та цікавою, розбавляючи рутинну роботу із підручником. Головне завдання вчителя – викликати в учнів інтерес до вивчення будь-якого предмета, що викладається. Саме тому вчителям слід викладати якомога більше інформації за допомогою фільмів, відео, аудіо записів, різноманітних зображень та діаграм [74, с. 13].

По-п'яте, зрозумілість. Аудіовізуальні засоби, які використовуються під час навчання, повинні демонструвати інформацію, яка пов'язуватиме новий досвід із минулим, і яка знаходиться в межах розуміння учнів [74, с. 13].

Вивчення іноземної мови буде більш результативним та ефективним і створить сприятливі умови для формування комунікативної (до якої входить і лексична) компетентності при комплексному використанні аудіовізуальних засобів у поєднанні з розробленими дидактичними матеріалами, складеними та використаними відповідно до запропонованої методики.

Висновки до розділу 1

Аналіз науково-методичної літератури дозволив стверджувати, що в останні роки науковці приділяють значну увагу формуванню англомовної лексичної компетентності за допомогою аудіовізуальних засобів.

На основі проведеного аналізу формуємо загальне визначення англомовної лексичної компетентності як здатності особистості швидко та якісно використовувати мовний словниковий запас, відповідні навички та знання для коректного оформлення і розуміння мовлення відповідно до ситуації комунікативного процесу.

Формування англомовної лексичної компетентності здійснюється відповідно до певних принципів, а саме: принципу комунікативності, принципу розвитку

творчого мислення, принципу свідомості і активності, принципу міцності, принципу міжкультурної взаємодії, принципу інтерактивності.

Лексична компетентність, як здатність індивіда до особливого типу організації знань і мовленнєвого досвіду, складається із трьох основних компонентів: лексичної навички, лексичних знань і лексичної усвідомленості.

Лексичну навичку визначаємо як автоматизовану навичку розуміння і вживання іншомовної лексики для вдалого лексичного оформлення і сприйняття власного і чужого мовлення. Лексичні навички формуються за певними принципами, поділяються на репродуктивні та рецептивні, і мають три основних компоненти.

Лексичні знання є результатом пізнання лексичної системи іноземної мови та правил її застосування в цілому.

Лексичну усвідомленість визначено як здатність осмисленого опановування і використання іншомовного словникового запасу відповідно до контексту із врахуванням власних переваг та недоліків щодо володіння системою лексичних засобів.

Формування лексичної компетентності відбувається у три етапи, а саме етапу ознайомлення з новими словами, етапу їх автоматизації та етапу їх застосування.

Використання аудіовізуальних засобів як джерела знань демонструє високу ефективність завдяки успішному вирішенню проблеми наочності на уроці та вдосконаленню навчально-виховного процесу. Завдяки цьому ця особлива група технічних засобів навчання отримала найбільш широке поширення в навчальному процесі.

Існують різноманітні класифікації аудіовізуальних засобів, зокрема їх поділяють на візуальні, аудитивні та власне аудіовізуальні. До аудіовізуальних засобів навчання належать навчальні фільми, відео уроки, відеоролики, комп'ютерні посібники, які забезпечують передачу більш повного та точного уявлення про навколишню дійсність, полегшують учню процес розуміння, осмислення та засвоєння навчального матеріалу, стимулюють пізнавальну активність.

Використання аудіовізуальних засобів в розвитку мовлення учнів та студентів призводить до ефективної взаємодії зорових і слухових центрів людини, підвищує ефективність формування мовних та мовленнєвих знань, умінь і навичок, сприяє кращому запам'ятовуванню мовного матеріалу та розвитку мовного чуття.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ АУДІОВІЗУАЛЬНИМИ ЗАСОБАМИ

2.0 Вступні зауваження

У розділі досліджуються вікові та психологічні передумови навчання учнів старших класів. Розглянуто програмні вимоги до лексичної компетентності учнів 10-11 класів згідно *Навчальної програми з іноземних мов для 10-11 класів загальноосвітніх шкіл*. Наводяться критерії відбору навчального матеріалу для формування англомовної лексичної компетентності старшокласників за допомогою серіалу «Офіс». Також представлено типи розроблених вправ для роботи із серіалом.

2.1 Вікові та психологічні передумови навчання учнів старших класів

Дослідження М.В. Гамезо та інших психологів свідчать, «що одна із найхарактерніших особливостей старшого підліткового періоду – завершення активного періоду статевого дозрівання та становлення нервової системи, що сприяє вдосконаленню процесів пам'яті (запам'ятовування, збереження, відтворення), формуванню основних пізнавальних процесів, уміння тривалої концентрації уваги під час засвоєння навчального матеріалу; схильності до експериментування, побудови асоціацій та візуалізації для кращого засвоєння інформації, розвитку гнучкості міркувань тощо. У період ранньої юності учні 16-17 років особливо прагнуть до самостійності, незалежності від батьків, самореалізації: як особистої, так і професійної» [13, с. 212].

Дітей цього віку, на відміну від молодшого покоління, характеризує жага до нового, усвідомленість важливості набуття знань та їх ролі у подальшому житті дорослої людини. Фізіологічні та психологічні індивідуальні характеристики учнів-старшокласників повинні спонукати вчителя до подачі матеріалу з урахуванням

пріоритетів, емоційної атмосфери, прагнень учнів, а також особливостей навчального предмета.

В учнів старших класів відбувається систематизація отриманих знань, засвоєння теоретичних основ різних дисциплін, узагальнення знань у єдину картину світу, пізнання філософського змісту явищ.

На думку М.І. Розенової «у старшому шкільному віці зазвичай збільшується інтерес до навчання, тому що включаються мотиви самовизначення й підготовки до самостійного життя. Мають місце сполучення та взаємопроникнення широких соціальних і пізнавальних мотивів. Яскраво виражена довільна мотивація, тому що добре усвідомлюються причини ставлення до навчання. Старшокласники вже готові до самоосвіти» [56, с. 134].

В учнів старших класів вже формується дослідницьке ставлення до навчальних предметів, розвивається вміння ставити перед собою певну проблему та знаходити шляхи її вирішення. Тому в навчальному процесі старшокласників вчать створювати власний хід аналізу задач, порівняти різні точки зору, висувати свої припущення, дискутувати, і найголовніше, мислити, оскільки у них вже досить добре розвинене абстрактне мислення. Роль учителя на даному етапі поступово зводиться до ролі консультанта із певного предмету.

Вік старшокласників характеризується формуванням індивідуального стилю діяльності, що за визначенням Е.А. Клімова «є індивідуально-своєрідною системою психічних властивостей, до яких свідомо або стихійно вдається людина для врівноваження своєї індивідуальності та предметних зовнішніх умов діяльності» [32, с. 217].

Особливу роль у старшому шкільному віці відіграє ставлення учнів до своїх здібностей. Учні старших класів вже активно зіставляють особисті здібності з вимогами тієї професії, яку вибирають. Проте М.І Розенова відзначає, що для того, «щоб виявити наявність тих чи інших здібностей у старшокласників, необхідно попередньо виділити сферу їх переважних інтересів, тому що здібності реалізуються

саме там. Про це варто пам'ятати вихователям, учителям, батькам і психологам» [56, с. 136].

Сучасних учнів старших класів важко уявити без використання різноманітних гаджетів. Сучасні технології стали невід'ємною частиною їхнього життя, тому система освіти повинна пристосовуватись до новітніх тенденцій та використовувати їх у навчальних цілях. Новітні інформаційні технології дають можливість відійти від застарілих та нудних форм навчання і організувати нові креативні методи навчання, які не лише б відповідали вимогам до мовного рівня учнів старшої школи, але й мотивували та зацікавлювали.

Суттєво підвищити ефективність формування англомовної лексичної компетентності допомагає знання психологічних особливостей людини. Так, наприклад, велику роль у формуванні лексичної компетентності відіграє концентрація, яка допомагає скеровувати зусилля і увагу щодо розумової чи фізичної активності, ігноруючи відволікаючі чинники. І.З. Семеряк вважає, що «вагомими причинами недостатньої концентрації на предметі діяльності є невелика вмотивованість, низький рівень шкільної підготовки з іноземної мови, завищений рівень складності навчальних завдань, їх типовість і регулярна повторюваність, монотонний стиль проведення навчальних занять» [59, с. 60].

На думку Ю.О. Семенчук «низька концентрація уваги учнів спричиняє повільне й недовготривале утворення асоціативних зв'язків у їхній пам'яті в процесі засвоєння іншомовної лексики, тоді як високий рівень зосередженості забезпечує міцність запам'ятовування» [58, с. 48].

Зі свого боку, В.Г. Терещук зауважує, що «на ступінь концентрації уваги учнів впливає природа іншомовного слова, його фонетичні, графічні і семантичні особливості, але характер навчальних завдань для засвоєння такого слова є значно вагомішим чинником цього процесу. З метою концентрації уваги на виконанні навчальних завдань викладач має добирати завдання, які відзначаються новизною, проблемністю та ситуативністю, мають особистісну значущість для суб'єктів

навчання, забезпечують при смисловій переробці лексичного матеріалу ініціативність та креативність з боку учнів» [64, с. 41].

Ще однією важливою психологічною складовою у формуванні англомовної лексичної компетентності є пам'ять, яка дозволяє зберігати і використовувати отриману інформацію. В.С. Коростильов наголошує, що «будь-яке іншомовне слово в процесі запам'ятовування вступає у взаємодію з уже наявними зв'язками в мозку людини. Таким чином формуються вербальні сітки, які є основою зберігання слів у пам'яті та умовою їхнього відтворення у мовленні» [34, с. 21].

На думку Н.О. Микитенко «учні набагато швидше запам'ятовують логічні, асоціативні, образні зв'язки між об'єктами, ніж самі об'єкти. За допомогою асоціацій в мозку активізуються зафіксовані за словами образи, які викликають із пам'яті поняття, значення та форми лексичних одиниць. Семантично близькі слова (поняття) зберігаються разом» [42, с. 146]. Г.В. Рогова відзначає, що «систематична робота над мовною здогадкою, сприяє розширенню потенційного словника та поглибленню розуміння мови як суспільного явища» [55, с. 99].

Н.М. Сіранчук акцентує увагу на тому, що «ефективність роботи над формуванням лексичної компетентності в учнів залежить від: 1) натренованості мускулатури його органів мовлення; 2) розуміння учнем лексичних і граматичних значень мовних одиниць; 3) розвитку в учня сприйнятливості до виразності мовлення; 4) розвитку відчуття мови (мовного чуття) як здатності запам'ятовувати норми вживання мовних одиниць у мовленні; 5) засвоєння писемного мовлення, зумовленого розвитком усного мовлення; 6) темпу лексичного збагачення мовлення, який прискорюється у результаті творчої мовленнєвої діяльності школяра» [60, с. 89].

Не варто також забувати про такий психологічний фактор як вмотивованість учня. Саме зацікавленість учнів допомагає ефективно формувати їхню лексичну компетентність. Вчитель повинен заохочувати учнів до вивчення іноземної мови, мотивувати їх. Педагогові потрібно створити такі умови, за яких учні відчуватимуть

себе в максимальній безпеці, виявлятимуть інтерес до навчання, не боятимуться помилитись, а саму помилку сприйматимуть як ще один етап навчання.

М.І. Соловей та інші підкреслюють, що «формування в учнів лексичної компетентності ускладнюється через:

- некоректно сплановані і проведені викладачем лексичні фрагменти практичного заняття;
- негативну практику переносу викладачем компонента подачі нового лексичного матеріалу на самостійну роботу;
- недостатню індивідуалізацію та диференціацію процесу оволодіння лексикою з урахуванням його індивідуально-психологічних особливостей, відсутність прийомів рефлексії» [52, с. 33].

Отже, якщо вчитель враховуватиме вікові, фізіологічні, інтелектуальні та психологічні особливості учнів старших класів, прислухатиметься до їх інтересів та побажань, то зможе на ефективному рівні здійснювати формування їхньої англомовної лексичної компетентності.

2.2 Програмні вимоги до лексичної компетентності учнів 10-11 класів

Формування англомовної лексичної компетентності в учнів загальноосвітніх навчальних закладів спрямоване на оволодіння лексичними одиницями відповідно до відібраних тем і сфер спілкування. У старшій школі, тобто 10-11 класи, відбувається систематизація та узагальнення знань учнів, набутих ними на попередніх етапах вивчення мови.

Для досягнення поставленої мети іншомовної освіти у старшій школі, у чинній *Навчальній програмі з іноземних мов для 10-11 класів* завдання полягають у формуванні наступних вмінь в учнів старших класів:

- «здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою;

- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою;
- використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування;
- обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб;
- ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов» [43, с. 4].

У процесі навчання іноземної мови комплексно реалізуються *освітня, виховна і розвивальна* функції.

Освітня функція спрямована на «усвідомлення учнями значення іноземної мови для життя у мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі; оволодіння знаннями про культуру, історію, реалії та традиції країни, мова якої вивчається; залучення учнів до діалогу культур (рідної та іншомовної); розуміння власних індивідуальних особливостей як психофізіологічних засад для оволодіння іноземною мовою; усвідомлення значень мовних явищ, іншої системи понять, за допомогою якої сприймається дійсність...» [43, там само].

Виховна функція сприяє «формуванню в учнів позитивного ставлення до іноземної мови як засобу спілкування, поваги до народу, носія цієї мови, толерантного ставлення до його культури, звичаїв і способу життя; розвитку культури спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому суспільстві; розумінню важливості оволодіння іноземною мовою і потреби користуватися нею як засобом спілкування» [43, с. 5].

Розвивальна функція сприяє «розвитку в учнів мовних, інтелектуальних і пізнавальних здібностей; готовності брати участь в іншомовному спілкуванні; потреби подальшого самовдосконалення у сфері використання іноземної мови» [43, с. 5].

Згідно з метою іншомовної освіти і її завданнями у старшій школі, у навчальній програмі з іноземних мов виокремлено такі інтегровані змістовні лінії: «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість та фінансова грамотність». Виокремлення цих змістовних ліній спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння з різних предметів у реальних життєвих ситуаціях.

Змістова лінія «Екологічна безпека та сталий розвиток» спрямована на формування в учнів старших класів засобами іноземних мов «соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь» [43, с. 7].

Реалізація змістової лінії «Громадянська відповідальність» сприяє формуванню учня засобами іноземних мов як «відповідального члена громади і суспільства, який розуміє принципи і механізми їх функціонування» [43, с. 8].

Змістова лінія «Здоров'я і безпека» виховує учня старших класів як «духовно, емоційно, соціально і фізично повноцінного члена суспільства, який здатний дотримуватися здорового способу життя і створювати безпечне життєве середовище» [43, там само].

Змістова лінія «Підприємливість та фінансова грамотність» спрямована на розвиток засобами іноземних мов «кращого розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо)» [43, там само].

Згідно *Навчальної програми з іноземних мов для 10-11 класів загальноосвітніх шкіл*, затвердженої Наказом Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року, вимоги щодо лексичної компетентності полягають у тому, що на кінець 11 класу учень загальноосвітнього навчального закладу повинен мати «достатній словниковий запас для висловлювання з деякою нерішучістю на більшість повсякденних тем: сім'я, хобі та інтереси, навчання, подорож, останні новини» [43с.15]. За «Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти» рівень володіння іноземною мовою на кінець одинадцятого класу згідно чинної програми має відповідати рівню B1 (рівень стандарту) [5, с. 220]. Тому головним завданням навчання іноземної мови у старшій школі є забезпечення учнів необхідним для рівня B1 лексичним мінімумом, із урахуванням їх вікових, фізіологічних, інтелектуальних та психологічних особливостей.

Згідно навчальної програми учнів старших класів, «зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на основі взаємопов'язаного оволодіння іноземною мовою і культурою народу, що нею спілкується» [43, с. 4]. Такий підхід зумовлює формування готовності учнів до іншомовної міжкультурної комунікації у межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою.

Мовний інвентар добирається відповідно до комунікативної ситуації, потреб учнів та принципу концентричного навчання, який характеризується тим, що «один і той же матеріал викладається кілька разів із елементами ускладнення або спрощення, без порушення внутрішнього зв'язку між елементами змісту навчального матеріалу» [70]. Це не просто повторення пройденого, а ще більш глибоке проникнення в зміст навчального матеріалу.

У таблиці 2.1 наведено мовний інвентар-лексику (теми та лексичний діапазон) з англійської мови для учнів 10-го класу згідно з навчальної програми з іноземних мов для 10-11 класів загальноосвітніх шкіл.

Таблиця 2.1

Мовний інвентар-лексика з англійської мови 10 клас

Тема	Лексичний діапазон
Я, моя родина, мої друзі	<ul style="list-style-type: none"> • особистість та її якості • види особистісних стосунків • стосунки з товаришами
Спорт і дозвілля	<ul style="list-style-type: none"> • роль спорту в житті суспільства та особистості • спортивні події/змагання • обладнання для спорту/дозвілля • враження від матчу/змагань
Харчування	<ul style="list-style-type: none"> • національна кухня України та країн, мови яких вивчаються • смаки, уподобання
Природа і погода	<ul style="list-style-type: none"> • природні катаклізми, їх види та наслідки • вплив погоди на здоров'я та настрої
Живопис	<ul style="list-style-type: none"> • жанри живопису • відомі художники та їхні твори • відвідування музею, виставки або галереї
Наука і технічний прогрес	<ul style="list-style-type: none"> • комп'ютерне обладнання • сучасні засоби комунікації та інформації • комп'ютерні технології
Україна	<ul style="list-style-type: none"> • адміністративний та політичний устрій • природні ресурси • державні свята
Країна, мова якої вивчається	<ul style="list-style-type: none"> • адміністративний та політичний устрій • природні ресурси • державні свята
Шкільне життя	<ul style="list-style-type: none"> • освіта в Україні та за кордоном • заклади освіти
Робота і професії	<ul style="list-style-type: none"> • сучасні професії • професійні якості та уміння

Мовний інвентар-лексику (теми та лексичний діапазон) з англійської мови для учнів 11-го класу згідно з навчальної програми з іноземних мов для 10-11 класів загальноосвітніх шкіл наведено у таблиці 2.2.

Мовний інвентар-лексика з англійської мови 11 клас

Тема	Лексичний діапазон
Я, моя родина, мої друзі	<ul style="list-style-type: none"> • норми поведінки та спілкування • батьки і діти • толерантне ставлення до оточуючих
Харчування	<ul style="list-style-type: none"> • їжа, напої й закуски • особисті пріоритети в харчуванні • заклади громадського харчування
Мистецтво	<ul style="list-style-type: none"> • види та жанри мистецтва • фестивалі • кіно, театр, живопис, телебачення • характеристика фільму / вистави / телепрограми • опис картини • емоції • вплив мистецтва на естетичний розвиток людини
Молодь і молодіжна культура	<ul style="list-style-type: none"> • життя і проблеми молоді • молодіжний рух в Україні та у світ
Наука і технічний прогрес	<ul style="list-style-type: none"> • вплив науково-технічного прогресу на життя людини і • довкілля
Природа і довкілля	<ul style="list-style-type: none"> • національні парки та заповідники/заказники України, їх • охорона • еко-туризм
Україна в світі	<ul style="list-style-type: none"> • суспільно-політичне життя в країні • представницькі місії за кордоном • міжнародне співробітництво • міжнародні організації: ЄС, ООН, Рада Європи
Країна, мова якої вивчається	<ul style="list-style-type: none"> • міжнародні відносини • знаменні події • видатні люди
Шкільне життя	<ul style="list-style-type: none"> • міжнародні освітні програми • випускні іспити
Робота і професії	<ul style="list-style-type: none"> • вибір професії • пошук роботи • престижні професії в Україні та за кордоном • плани на майбутнє

Вимоги програми з іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах також відображаються в лексичному мінімумі, який поділяється на активний та пасивний. Недостатньо добре сформований або взагалі відсутній базовий активний і пасивний лексичний мінімум досить часто слугує причиною проблем учнів із формулюванням чітких та зрозумілих речень, паузами, помилками під час розуміння чужого та здійснення власного мовлення.

О.Б. Бігич та інші наголошують, що «обсяг активного словника може бути різним у різних видах спілкування. Так, наприклад, для підтримки елементарної бесіди достатньо володіти 300 лексичними одиницями; для бесіди на будь-яку тему необхідно володіти орієнтовно 1000 лексичних одиниць; 2.500 – забезпечує високий розмовний рівень; 8.000 достатньо для розуміння будь-якого неспеціального тексту» [5, с. 222]. Пасивний словник може варіюватись від початкового рівня у 200 лексичних одиниць до 600-800 одиниць елементарного рівня, і аж до 2.500-3.800 одиниць на просунутому рівні [там само].

Згідно навчальної програми учнів старших класів з англійської мови, наприкінці 11 класу лексичний мінімум учнів повинен становити 2.500 лексичних одиниць.

Науковці зазначають, що «у старших класах методи і види навчальної діяльності все більше набувають форм, наближених до реальних умов спілкування. Широко використовуються творчі, проектні, групові, інтерактивні форми роботи учнів. З'являються професійно спрямовані лексичні одиниці відповідно до певної галузі знань. Збільшується робота з формування пасивного лексичного мінімуму у процесі самостійного читання. Зростає питома вага самостійної роботи учнів з новою лексикою, удосконалюються прийоми користування двомовними та одномовними словниками» [5, с. 220].

Таким чином, нами було розглянуто програмні вимоги до лексичної компетентності учнів 10-11 класів. Як ми бачимо, *Навчальна програма з іноземних мов для 10-11 класів* містить завдання із формування певних вмінь в учнів старших

класів, а у процесі виконання навчальної програми комплексно реалізуються *освітня, виховна і розвивальна* функції. Мінімальний лексичний мінімум учнів повинен відповідати рівню B1 та формуватися відповідно до тем, перерахованих у навчальній програмі. Для нашого пробного навчання для учнів 10-го класу була обрана тема «Робота і професії», для учнів 11-го класу – «Я, моя родина, мої друзі».

2.3 Критерії відбору навчального матеріалу для формування англомовної лексичної компетентності старшокласників за допомогою молодіжного серіалу «Офіс»

Якісний відбір навчального матеріалу є однією з ключових передумов ефективного формування англомовної лексичної компетентності. Навчальний матеріал виконує роль основного засобу навчання і мета його застосування має відповідати меті навчання, на яку спрямований зміст навчання.

Обґрунтовуючи роль навчального матеріалу в процесі навчання іноземних мов та формування відповідних компетентностей, К. Хайленд визначає чотири основні функції навчального матеріалу:

- 1) Розвивальна – полягає у використанні навчального матеріалу для розвитку сприйняття і розуміння іноземної мови. Рівень складності навчального матеріалу має відповідати рівневі сформованості англомовної лексичної компетентності на певному етапі вивчення [73, с. 89].
- 2) Модельна – реалізується шляхом використання навчального матеріалу як еталонних моделей, репрезентативних зразків текстів різних жанрів. [73, с. 90].
- 3) Стимулююча – ґрунтується на використанні навчального матеріалу для забезпечення використання іноземної мови у структурований спосіб завдяки складанню структурних частин в єдине ціле [там само].

4) Довідкова – полягає у використанні навчального матеріалу для забезпечення формування бази необхідних знань: лексичних, граматичних, фонетичних, соціокультурних [73, с. 91].

Головною вимогою, що висувається Радою Європи до навчальних текстів і матеріалів є їх автентичність. У «Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти» (2003) автентичний текст визначається як «центр будь-якого акту мовленнєвого спілкування, зовнішньою предметною з'єднувальною ланкою між тим, хто продукує, і тим, хто сприймає, спілкуються вони безпосередньо чи на відстані» [27, с. 93].

До автентичних матеріалів Н.В. Єлухіна відносить друковані матеріали (художні твори, газети, журнали, комікси, листівки, рекламні оголошення тощо), аудіо- (пісні, подкасти, радіопередачі, звернення) та відеоматеріали (художні фільми, документальні фільми, мультиплікаційні фільми, серіали, інтерактивні відео, телепередачі, ток-шоу, інтерв'ю, кліпи, рекламні блоки, трейлери до фільмів тощо) [26, с. 13].

К.С. Крічевская вважає, що «завдяки відсутності дидактичної спрямованості, інформація, що дається учням за допомогою автентичних матеріалів в школах, а значить в умовах «не нативного» середовища, володіє високим рівнем оригінальності, авторитетності; їх неупередженість та природність викликають ефективну когнітивну діяльність учнів, у той час як навчальні матеріали виконують виключно навчальну функцію і відображають несправжні ситуації, не існують поза заняттями, знижуючи тим самим мотивацію, достовірність відомостей, їх використання може згодом утворювати складнощі при переході до розуміння матеріалів, взятих з реального життя» [37, с. 14].

Автентичні матеріали повинні відбиратись відповідно до навчальних цілей освітньої програми, містити якісну інформацію, задовольняти навчально-пізнавальні потреби учнів старших класів, бути сучасними і актуальними. Дані матеріали містять чимало корисної теоретичної та практичної інформації, яка допомагає учням

максимально дослідити іноземну мову, зануритися в її культурологічні особливості, відчуті її. Загалом вони допомагають вивчити і вдосконалити мовні та мовленнєві навички за рахунок використання оригінальної лексики носіїв мови. На думку Н.В. Короткої, «робота з оригінальною інформацією передбачає вирішення двох важливих питань. По-перше, вона є яскравим об'єктом мовного та порівняльного аналізу, що може сприяти розвитку пізнавальних та дослідницьких навичок. По-друге, на основі набутих знань автентичні матеріали є найкращим джерелом для розвитку та вдосконалення навичок спілкування та обговорення, а також достатніми причинами та переконаннями для створення ситуацій діалогу та обговорення з елементами рефлексії, твердження та дискусії» [35, с. 125].

С.Ю. Ніколаєва наводить вимоги щодо автентичних матеріалів:

- «вони повинні бути матеріальними і виконувати важливу функцію – сприяти реалізації ефективної діяльності вчителя та діяльності учнів під час занять з іноземної мови чи країнознавства;
- бути професійно орієнтованими на цілі навчання, служити інструментом досягання даних цілей;
- реалізовувати методи, методиками, техніки у навчальному процесі, забезпечувати управління діяльністю вчителя і діяльністю учня;
- бути сучасно розвиненими, забезпечувати реалізацію новітніх технологій» [44, с. 56].

При відборі автентичного матеріалу, важливою умовою є також врахування вікових та психологічних особливостей учнів, рівня їхнього загального розвитку, їхні можливості та вподобання, слабкі сторони, на які потрібно звернути увагу та докласти зусиль для їх подолання. Зацікавлені у вивченні іноземної мови учні та студенти прагнутимуть всесторонньо розвивати свої знання та навички певної мови на основі різних автентичних матеріалів.

О.І. Колтунова акцентує увагу на тому, що «аудіовізуальні автентичні матеріали є ефективною допомогою учням та студентам в опануванні вимови,

лексико-граматичних особливостей, розумінні мови на слух, поповненні культурологічних знань» [33, с. 78].

Отже, найважливішою передумовою для ефективного формування англомовної лексичної компетентності є якісний відбір навчального матеріалу, який повинен здійснюватись відповідно до певних критеріїв, а сам навчальний матеріал повинен виконувати чотири основні функції.

Для нашого пробного навчання як автентичний матеріал було обрано американський серіал «Офіс». Даний серіал було включено як в шкільні уроки, так і в позаурочний час, а саме на домашнє опрацювання. Фрагменти було підібрано відповідно до теми уроку. У 10 класі було проведено 3 уроки із використанням 3 епізодів серіалу тривалістю до 10 хвилин. Темі уроків були наступні: «Важливі професії», «Співбесіда» та «Світ професій». Ще 2 епізоди, тривалістю 20 хвилин, було задано на домашнє опрацювання. У 11 класі було проведено 2 уроки із використанням 2 епізодів серіалу тривалістю до 10 хвилин. Темі уроків були наступні: «Мій найкращий друг» та «Що ти за особистість?». Ще 2 епізоди, тривалістю 20 хвилин, також було задано на домашнє опрацювання.

Автентичність навчального матеріалу є важливою вимогою. Автентичні матеріали допомагають учням краще опанувати лексико-граматичні особливості мови, її вимову та сприймання на слух, забезпечують максимальне занурення в мовні культурологічні особливості. Такі матеріали повинні відбиратись відповідно до навчальних цілей освітньої програми, проте їх ефективність значно збільшується, коли при їх відборі та створенні вправ до них було також враховано вподобання та особливості учнів.

2.4 Система вправ для формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів з використанням молодіжного серіалу «Офіс»

Для того, щоб навчальний процес був максимально ефективним, необхідна розробка системи вправ і завдань для формування англомовної лексичної компетентності.

І.Ю. Чорна, проаналізувавши праці зарубіжних та вітчизняних вчених, вважає, що «основними ознаками для набуття вправ і завдань системності є взаємодія компонентів системи, послідовність вправ і завдань та зв'язок її компонентів. Таким чином, систему вправ можна охарактеризувати як сукупність вправ і завдань, спрямованих на розвиток усіх мовленнєвих навичок та вмінь для забезпечення позитивного результату вивчення іноземної мови, тобто для досягнення іншомовної комунікативної компетентності.» [67, с. 106].

Для формування іншомовної лексичної компетентності існують групи вправ, серед яких О.Б. Бігич та інші виділяють:

- «некомунікативні вправи і завдання (відповідають за формування рецептивних та репродуктивних навичок);
- умовно-комунікативні вправи (сприяють автоматизації дій з лексичним матеріалом);
- комунікативні вправи (закріплюють попередньо вивчений лексичний матеріал, застосовуючи його на практиці)» [5, с. 227-232].

Група некомунікативних вправ для формування рецептивних лексичних навичок складається з:

- Підгрупа 1: вправи для набуття навичок семантизації одиниць лексики (вибір із ряду таких одиниць відповідного слова/фрази тощо, відповідно до певної теми). Прикладом даних вправ є називання усіх видових понять до певного родового поняття (наприклад, меблі – стіл, стілець, шафа тощо); або вибір з ряду слів того слова, що відповідає (не відповідає) певній темі.
- Підгрупа 2: вправи для набуття навичок сполучуваності одиниць лексики (заповнення пропусків у зразках мовлення, мікротекстах тощо,

поєднання лексичних одиниць із дефініцією/поясненням). Прикладом даних вправ є заповнення пропусків у реченнях, що ілюструють семантику лексичних одиниць відповідними словами; або поєднання лексичної одиниці з її дефініцією.

- Підгрупа 3: вправи для набуття навичок відносної цінності одиниць лексики (здатність слова мати синоніми/антоніми тощо). Прикладом даних вправ є вибір синоніма / антоніма, еквівалента рідною мовою до даного слова / словосполучення з кількох даних. [5, с. 228].

Група некомунікативних вправ для формування репродуктивних лексичних навичок поділяється на:

- підгрупа 1: вправи для набуття навичок семантизації і сполучуваності лексичних одиниць (вибір та підстановку одиниць лексики із запропонованого ряду слів у реченнях/фразах/мікротекстах);
- підгрупа 2: вправи для набуття навичок сполучуваності і функціональності одиниць лексики (початок чи завершення речення / фрази / мікротексту за допомогою відповідних лексичних одиниць);
- підгрупа 3: вправи для набуття навичок функціональності лексичного матеріалу (ЛО) (самостійне вживання одиниць лексики у зразках писемного мовлення) [5, с. 229].

Для формування репродуктивних лексичних навичок О.Б. Бігич та інші вважають оптимальною таку послідовність вправ: «1. Імітація зразка мовлення (ЗМ); 2. Лаконічні відповіді на альтернативні запитання учителя; 3. Підстановка у ЗМ; 4. Завершення ЗМ; 5. Розширення ЗМ; 6. Відповіді на різні типи запитань; 7. Самостійне вживання ЛО у фразі / реченні; 8. Об'єднання ЗМ у понадфразові єдності – діалогічну та монологічну; 9. Використання ЗМ у мінітекстах» [там само].

До групи умовно-комунікативних вправ для автоматизації дій учнів з новими лексичними одиницями входять:

- підгрупа 1: вправи для набуття навичок реалізації функцій лексичного матеріалу та розвитку вмінь застосування лексичних одиниць (підстановка таких одиниць у зразках мовлення);
- підгрупа 2: вправи для набуття навичок реалізації семантичної функціональності одиниць лексики та розвитку вмінь самостійного застосування таких одиниць у мікротекстах [5, с. 230].

Останньою групою вправ для формування іншомовної лексичної компетентності є група комунікативних вправ [5, с. 232].

У нашому пробному навчання ми досліджуватимемо формування англомовної лексичної компетентності в учнів старших класів за допомогою аудіовізуальних засобів. Серіал «Офіс» було обрано як автентичний матеріал, а його фрагменти були підібрані відповідно до теми уроку 10-го чи 11-го класу. Даний серіал був залучений до роботи на уроках в школі, а також задавався як домашнє завдання.

Для нашого пробного навчання нами було розроблено 6 типів вправ для формування англомовної лексичної компетенції, зміст яких відповідав темі кожного задіяного епізоду. Класифікація розроблених вправ здійснена за О.Б. Бігич та іншими [5, с. 227-232] та наведена у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Типи розроблених вправ для формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів з використанням серіалу «Офіс»

№	Класифікація вправи	Назва вправи	Мета	Хід виконання	Прогнозовані результати
1	Група некомунікативних вправ для формування рецептивних лексичних навичок Підгрупа 2	Watch the episode and fill in the gaps (Перегляньте епізод та заповніть пропуски)	Засвоєння мовного матеріалу; ілюстрація семантики лексичних одиниць; набуття навичок сполучуваності одиниць лексики	Під час перегляду учні заповнюють словами пропуски у фразах, які з'явилися у задіяному епізоді	Учні зможуть запам'ятати слова з теми та як вони вживаються у процесі комунікації

2	Група умовно-комунікативних вправ для автоматизації дій учнів з новими лексичними одиницям Підгрупа 2	Who says this? Put down a name of a character and give the context (Хто це сказав? Запишіть ім'я персонажа та дайте контекст)	Набуття навички реалізації семантичної функціональності одиниць лексики та розвитку вмінь самостійного застосування таких одиниць у текстах (висловлювання х)	Учні визначають, хто з персонажів серіалу сказав подану фразу та усно пояснюють контекст (ситуацію) її вживання	Учні зможуть використати лексичний матеріал для оформлення власного невеличкого висловлювання
3	Група умовно-комунікативних вправ для автоматизації дій учнів з новими лексичними одиницям Підгрупа 1	True (T) or false (F), make it versa (Правильно чи ні, зробіть навпаки)	Набуття навички застосування лексичних одиниць, шляхом їх підставлення у готові зразки мовлення	Учні визначають правильне твердження чи ні. Якщо твердження правильне, вони повинні сформулювати його неправильно (замінивши певні змістові частини у готову зразку мовлення). І навпаки	Учні зможуть застосовувати лексичні одиниці, та зможуть перефразувати наявні зразки мовлення відповідно до потреби
4	Група комунікативних вправ	Questions to answer after watching (Відповіді на запитання після перегляду)	Набуття навички реалізації одиниць лексики та розвитку вмінь самостійного застосування таких одиниць у текстах (висловлювання х)	Учні дають відповіді на запитання до переглянутого епізоду. Виражають власну думку та обґрунтовують її	Учні зможуть використати лексичний матеріал для оформлення власного комунікативного акту, вираження своєї думки.
5	Група некомунікативних вправ для формування рецептивних лексичних навичок	Cross out the word that is not a synonym of the main word (Викресліть слово, яке не є синонімом до	Набуття навички розуміння відносної цінності одиниць лексики,	Учні викреслюють слово, яке не є синонімом до головного і тому є зайвим у рядку	Учні зможуть розширити знання про лексичну одиниці, свій словниковий запас завдяки

	Підгрупа 3	головного слова)	здатності слова мати синоніми/антоніми тощо		синонімам, навчаться виділяти зайве серед мовного матеріалу
6	Група некомунікативних вправ для формування репродуктивних лексичних навичок Підгрупа 3	Write it! (Напишіть це!)	набуття навички функціональності лексичного матеріалу, самостійного вживання одиниць лексики у зразках писемного мовлення	Учні пишуть невеликий текст (4-5 речень), відповідно до наведеної умови (яка залежить від теми задіяного епізоду)	Учні зможуть використовувати лексичні одиниці, способи їх сполучення у писемному мовленні

На нашу думку, підібрані вище вправи сприятимуть кращому запам'ятовуванню, розпізнаванню та використанню лексичних одиниць під час роботи із автентичним матеріалом під час пробного навчання. Вважаємо, що дані вправи можуть використовуватись в 10-му та 11-му класах, оскільки їх рівень складності відповідає віковим особливостям та рівню сформованості знань та вмінь учнів на даному етапі навчання.

Висновки до розділу 2

Фізіологічні та психологічні індивідуальні характеристики учнів-старшокласників повинні спонукати вчителя до подачі матеріалу з урахуванням пріоритетів, емоційної атмосфери, прагнень учнів, а також особливостей навчального предмета.

В учнів старших класів відбувається систематизація отриманих знань, засвоєння теоретичних основ різних дисциплін, узагальнення знань в єдину картину світу, збільшується інтерес до навчання, оскільки включаються мотиви самовизначення й підготовки до самостійного життя. У старшокласників вже формується дослідницьке ставлення до навчальних предметів, розвивається вміння

ставити перед собою певну проблему та знаходити шляхи її вирішення, а роль учителя на даному етапі поступово зводиться до ролі консультанта із певного предмету.

Обізнаність у психологічних особливостях людини допомагає суттєво підвищити ефективність формування англомовної лексичної компетентності. Насамперед це стосується концентрації і пам'яті, а також індивідуальних особливостей засвоєння усного і писемного мовлення, розвитку відчуття мови. Вмотивованість теж відіграє важливу роль у формуванні лексичної компетентності, тому вчитель повинен заохочувати учнів до вивчення іноземної мови.

Програмні вимоги до лексичної компетентності учнів 10-11 класів знаходимо в *Навчальній програмі з іноземних мов для 10-11 класів загальноосвітніх шкіл*, яка містить завдання із формування певних вмінь в учнів старших класів, а в процесі виконання навчальної програми комплексно реалізуються *освітня, виховна і розвивальна* функції. Також у навчальній програмі виокремлено чотири інтегровані змістовні лінії.

Згідно навчальної програми та «Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти» на кінець одинадцятого класу рівень володіння учня англійською мовою повинен відповідати рівню B1, а його лексичний мінімум повинен становити 2.500 лексичних одиниць. Лексичний мінімум добирається відповідно до комунікативної ситуації, потреб учнів та принципу концентричного навчання. Комунікативні теми та їх лексичний діапазон для 10-их і 11-их класів чітко визначений та наводиться у навчальній програмі.

Найважливішою передумовою для ефективного формування англомовної лексичної компетентності є якісний відбір навчального матеріалу. Даний матеріал повинен здійснювати чотири основні функції: розвивальну, модельну, стимулюючу та довідкову, а його відбір повинен відбуватись відповідно до певних критеріїв.

Важливою вимогою до навчального матеріалу є його автентичність. Автентичні матеріали допомагають учням краще опанувати лексико-граматичні

особливості мови, її вимову та сприймання на слух, забезпечують максимальне занурення в мовні культурологічні особливості. Ці матеріали відбираються відповідно до навчальних цілей освітньої програми, проте важливою умовою є також врахування вікових та психологічних особливостей учнів, рівня їхнього загального розвитку, їхні можливості та вподобання.

Розробка системи вправ і завдань для формування англомовної лексичної компетентності сприяє максимальній ефективності навчального процесу. Розроблені вправи та завдання повинні бути спрямовані на розвиток усіх мовленнєвих навичок та вмінь для досягнення іншомовної комунікативної компетентності.

Для формування англомовної лексичної компетентності існують три групи вправ: некомунікативні, умовно-комунікативні та комунікативні, які, в свою чергу, складаються із різних підгруп.

Для нашого пробного навчання із використанням автентичного матеріалу серіалу «Офіс», було розроблено 6 типів вправ із відповідністю до змісту задіяних епізодів для формування англомовної лексичної компетенції за допомогою аудіовізуальних засобів.

РОЗДІЛ 3

АПРОБАЦІЯ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ АУДІОВІЗУАЛЬНИМИ ЗАСОБАМИ

3.0 Вступні зауваження

У розділі представлено апробацію використання аудіовізуальних засобів для формування англomовної лексичної компетентності в учнів старших класів. Описано етапи організації та проведення пробного навчання, окреслено використання аудіовізуальних засобів навчання та розроблених вправ до них. Проведено аналіз результатів дослідження та доцільності використання аудіовізуальних засобів навчання для формування англomовної лексичної компетентності.

3.1 Серіал «Офіс» як аудіовізуальний засіб навчання

Швидкий розвиток інформаційно-комунікативних технологій та їх незмінна наявність у всіх сферах людської життєдіяльності сприяє також розвитку освітньої системи. Сучасні потреби обумовили створення та застосування в системі різних новітніх засобів навчання. Саме до таких засобів навчання належать аудіовізуальні засоби, які вже довели свою ефективність, проте доцільність та користь їх використання продовжується вивчатися, і сфера цих досліджень є досить широкою та актуальною.

Третій розділ нашої роботи присвячений дослідженню аудіовізуальних засобів навчання, а саме практичному дослідженню використання аудіовізуальних засобів для формування англomовної лексичної компетентності учнів старших класів. Матеріалом для нашого пробного навчання слугує автентичний відеоматеріал – молодіжний серіал «Офіс».

Даний серіал має декілька адаптацій у різних країнах. Нами обрану американську адаптацію серіалу каналом NBC, яка виходила із 2005 по 2013 рік. У

документальній формі комедійний серіал розкаже про життя працівників офісу компанії з виготовлення та продажу паперу Dunder Mifflin у Скрантоні, Пенсільванія, США. «Офіс» отримав безліч позитивних відгуків як серед глядачів, так і серед критиків, і був багаторазово включений у списки найкращих серіалів на телебаченні, а також виграв декілька нагород, включаючи чотири «Еммі», що є телевізійним аналогом премії «Оскар». Також серіал є ситкомом, що робить його зручним аудіовізуального засобом навчання, оскільки епізоди не надто пов'язані між собою. Фрагменти та епізоди серіалу можна подавати у різній послідовності, що не викликати проблем із розумінням змісту окремо взятої ситуації у глядачів, а у нашому випадку учнів.

«Офіс» є дуже цікавим варіантом для використання його як аудіовізуального засобу для формування лексичної компетентності. У серіалі присутня як лексика, яку носії мови використовують у повсякденному житті, так і лексика, яку використовують у професійній діяльності. Серіал дає змогу наочно продемонструвати особливості використання слів, фраз та виразів у певних ситуаціях, а також особливості їх вимови та написання (що здійснюється за допомогою субтитрів). Велика популярність серіалу призвела до того, що велика кількість його жартів пішла в народ та використовується носіями мови. Зі свого боку це сприяє розвитку не лише лексичної компетентності, але й лінгвосоціокультурної компетентності учнів, що покращує розуміння самотності носіїв мови.

Також у серіалі піднімаються актуальні для сучасного суспільства питання та проблеми як морального, так і соціального характеру. А саме виховна ціль є однією з головних цілей освітнього процесу та й окремого уроку зокрема. Із учнями старших класів уже можна, і навіть потрібно, обговорювати серйозні суспільні питання та проблеми для розвитку їх світогляду, властивого представникам цивілізованого суспільства.

Саме тому серіал «Офіс» було обрано нами як автентичний матеріал для дослідження формування лексичної компетентності.

3.2 Організація пробного навчання

Описане пробне навчання з метою дослідження формування лексичної компетентності аудіовізуальними засобами було здійснено нами у вересні 2022 року серед учнів 10-их та 11-их класів Тернопільського навчально-реабілітаційного центру Тернопільської обласної ради. Було обрано 10-Б (12 учнів) та 11-Б (10 учнів) класи. Обрані класи будуть засвоювати матеріал не лише з підручника («Англійська мова» О.Д. Карпюк для 10 і 11 класу відповідно), а ще й за допомогою уривків із серіалу, відповідних до теми.

У пробному навчанні велику увагу приділено віковим та психологічним особливостям учнів. Орієнтація в дослідженні спрямована на учнів 10-их та 11-их класів у віці 15-16 років, коли в них формується свідомість, почуття обов'язку, самодисципліна, самопізнання, бажання розвиватися, критичне ставлення по відношенню до себе та дорослих.

Першим нашим кроком було проведення опитування серед учнів стосовно видів діяльності, які їм найбільше до вподоби. Були задані критерії позитивного, негативного та нейтрального ставлення. До опитування були включені наступні види: самостійна робота; групова робота (опрацювання різних текстів, різноманітні проекти, розігрування певних ситуацій); робота у парах; перегляд фільмів, серіалів, відео та їх опрацювання, слухання пісень та їх розбір; читання текстів та їх опрацювання із виконанням завдань; письмові роботи (написання творів, опис графіків тощо); усне мовлення (створення діалогів, переказ тексту, висловлення власної думки (розповідь заздалегідь написаного тексту) тощо) (Додаток А).

Отримані результати опитування демонструють, що найбільше учням до вподоби такі види діяльності як перегляд відео, слухання пісень та робота в групах. Негативно учні ставляться до виконання письмових робіт та усного мовлення. Нейтрально учні ставляться до читання текстів та їх опрацювання із виконанням завдань. Результати опитування подано в таблиці 3.1.

Ставлення учнів старших класів до різних видів діяльності

Вид діяльності	Позитивне ставлення	Негативне ставлення	Нейтральне ставлення
Самостійна робота	10%	50%	40%
Робота у парах	35%	15%	50%
Групова робота (опрацювання різних текстів, різноманітні проекти, розігрування певних ситуацій)	70%	10%	20%
Слухання пісень та їх розбір	85%	5%	10%
Читання текстів та їх опрацювання із виконанням завдань	20%	20%	60%
Перегляд фільмів, серіалів, відео та їх опрацювання	90%	5%	5%
Письмові роботи (написання творів, опис графіків тощо)	5%	85%	10%
Усне мовлення (створення діалогів, переказ тексту, висловлення власної думки (розповідь задалегідь написаного тексту) тощо)	10%	70%	20%

Високі позитивні оцінки для таких видів діяльності як перегляд відеоматеріалів із їх опрацюванням та слухання пісень із їх опрацюванням можна пояснити тим, що матеріали для цієї діяльності зазвичай підбираються відповідно до зацікавлень учнів. Це може бути цікава для них тема, цікавий серіал чи фільм, улюблені актори чи музичні виконавці. Таким чином зацікавленість учнів до навчання збільшується.

Негативне ставлення до письмових та усних видів діяльності пояснюється тим, що ці види потребують більшого докладання зусиль і часу та є досить нудним і нецікавим процесом для учнів. Не кожному добре вдається написання тексту на задану тему, так само як і вираження власної думки, а переказ тексту іноді зводиться до звичайного завчання напам'ять.

Нейтральне ставлення до читання текстів з їх подальшим опрацюванням та виконанням вправ учні пояснили простотою завдання, спокійним ритмом роботи та монотонністю, проте відмітили, що вид діяльності є досить нудним.

Отже, враховуючи результати опитування, ми можемо стверджувати, що наше пробне навчання із використанням аудіовізуальних засобів отримає позитивне ставлення серед учнів старших класів.

Далі наше пробне навчання складалось із наступних етапів:

- 1) Етап первинної діагностики (діагностика рівня наявної англомовної лексичної компетентності учнів старших класів щодо певної теми, яка буде нульовою точкою при оцінюванні подальшого розвитку лексичної компетентності).
- 2) Етап формування (власне формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів аудіовізуальними засобами, а саме із використанням серіалу «Офіс»).
- 3) Етап контрольної діагностики (діагностика рівня англомовної лексичної компетентності щодо певної теми після використання аудіовізуальних засобів).
- 4) Етап аналізу отриманих результатів.

Отож, перший етап первинної діагностики було проведено серед двох старших класів (10-Б і 11-Б) для визначення наявної англомовної лексичної компетентності учнів щодо певної теми. Для учнів 10-их класів це тема «Робота і професії», для учнів 11-их класів – «Я, моя родина, мої друзі». Цей етап проводився на одному з уроків англійської мови.

Учні отримували бланк із завданнями, лексика яких стосувалась відповідної теми 10-го чи 11-го класу. Всього на бланку було 6 завдань:

- 1) Перекласти слова з англійської мови на українську, і навпаки.
- 2) З'єднати слова із правильними визначеннями.
- 3) Заповнити пропуски словами з рамки.

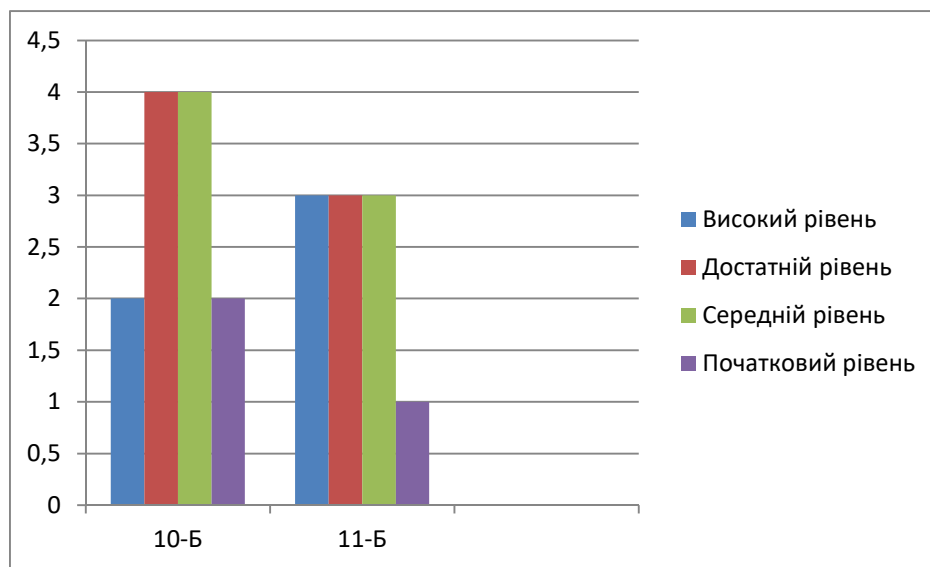
- 4) Прочитати уривок тексту і дати відповіді на запитання.
- 5) Дати відповіді на запитання.
- 6) Описати: для 10 класів – будь-яку професію; для 11 класів – свого друга, родича, члена сім'ї, тощо (письмово) (Додаток Б).

Результати учнів оцінювались відповідно до *Загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів 5-11 класів*, зазначених в *Додатку до Методичних рекомендацій МОН України*, у вигляді 12-бальної шкали за чотирма рівнями:

- 1) Початковий рівень – 1-3 бали
- 2) Середній рівень – 4-6 балів
- 3) Достатній рівень – 7-9 балів
- 4) Високий рівень – 10-12 балів [54]

Отож, провівши перший етап дослідження було встановлено, що учні 10-Б класу продемонстрували наступні результати: 2 учні – високий рівень, 4 учні – достатній рівень, 4 учні – середній рівень, 2 учні – початковий рівень.

Учнів 11-Б класу було оцінено наступним чином: 3 учні – високий рівень, 3 учні – достатній рівень, 3 учні – середній рівень, 1 учні – початковий рівень. Для зручності дані подані на рисунку 3.1.

Рис. 3.1 Співвідношення кількості учнів та рівня їх лексичної компетентності (стосується лише тем пробного навчання) у 10-Б та 11-Б класах

Отже, за допомогою опитування було встановлено, що учні позитивно ставляться до використання аудіовізуальних засобів під час навчання. Також було визначено рівні наявної англомовної лексичної компетентності учнів 10-их класів щодо теми «Робота і професії», та учнів 11-их класів щодо теми «Я, моя родина, мої друзі». Отримані дані будуть порівняні із рівнем лексичної компетентності після пробного навчання із застосуванням аудіовізуальних засобів.

3.3 Хід та інтерпретація результатів пробного навчання

Після виявлення рівня наявної англомовної лексичної компетентності в учнів старших класів, ми перейшли до другого етапу формування, під час якого було проведено пробне навчання із застосуванням аудіовізуальних матеріалів. Учні 10-Б і 11-Б класів було запропоновано автентичний матеріал – серіал «Офіс». Цей серіал було включено як в шкільні уроки, так і в позаурочний час, а саме на домашнє опрацювання. Фрагменти було підібрано відповідно до теми уроку.

У 10-Б класі загальною була тема «Робота і професії». У цьому класі було проведено 3 уроки із використанням 3 епізодів серіалу. Теми уроків були наступні: «Важливі професії», «Співбесіда» та «Світ професій». Ще 2 епізоди було задано на домашнє опрацювання.

У 11-Б класі загальною була тема «Я, моя родина, мої друзі». У класі було проведено 2 уроки із використанням 2 епізодів серіалу. Теми уроків були наступні: «Мій найкращий друг» та «Що ти за особистість?». Ще 2 епізоди також було задано на домашнє опрацювання.

Робота із фрагментом серіалу відбувалась у три етапи:

- 1) підготовчий перегляд (pre-viewing);
- 2) перегляд (viewing);
- 2) після перегляд (post-viewing).

Кожен учень отримував бланк із завданнями, спеціально розробленими до кожного епізоду, які були розділені на три етапи роботи (Додаток В).

Перший етап підготовчого перегляду є підготовкою до демонстрації. На цьому етапі учні налаштовувались на перегляд відео та виконання відповідних завдань. Учнів було забезпечено необхідним матеріалом, насамперед, інтернет сторінкою, де можна переглянути серіал мовою оригіналу із субтитрами (<https://watchtheofficetv.com/hd-season-link/>). Також учні отримували бланки із завданнями, розділеними на три етапи. Перший етап містить короткий опис епізоду, слова та вирази, які будуть зустрічатись під час перегляду, наприклад:

1. «Short description of the episode:

Andy realizes that working at Dunder Mifflin interferes with his creative career, and quits. David Wallace wants to appoint the new regional manager.

Vocabulary list to memorize:

- to interfere - заважати, вмішуватися
- to snuck away - втекти
- tenacious - завзятий
- determined - рішучий ...»

Далі слідував другий етап, тобто перегляд і сприйняття фільму. Цей етап містить завдання для пошуку, виявлення та запам'ятовування лексики, граматики і вимови. Учням пропонувалося переглянути епізод і заповнити пропуски у фразах персонажів:

2. « Dwight: Yesterday, I _____ just your average, _____ paper salesman with a _____ and a bunch of _____ dreams about beet _____. Today, I _____ here as _____ manager with a _____ belt. It _____ is amazing how your _____ can _____ in one day. »

Ще одним завданням цього етапу було визначення персонажів, які сказали певні фрази, а також подача контексту фрази, наприклад:

3. « _____: It's nice to have you back. »

На другому етапі учням також було рекомендовано робити нотатки до сюжету, які будуть корисними при виконанні завдань.

Третій етап розпочинався із перевірки сприйняття автентичного матеріалу, ефективності використання слів-орієнтирів, рекомендованих на підготовчому етапі, пояснення незрозумілих моментів. На даному етапі учні повинні виконати завдання, визначивши правильне твердження чи ні:

4. «True (T) or false (F), make it versa:

a) Andy is leaving to pursue his lifelong dream of being famous. ____ »

Наступним завданням є відповіді на запитання до переглянутого епізоду:

5. « Questions to answer after watching:

1. Why David has come to the office today? »

Далі учні повинні визначити зайве слово у синонімічному ланцюжку:

6. «Cross out the word that is not a synonym of the main word:

1. *Manager*: administrator, supervisor, chief, assistant.

2. *Opportunity*: chance, advantage, disaster, possibility.

3. *Tenacious*: determined, changeable, resolute, uncompromising. »

Останнім завданням є письмо. Учням потрібно написати невеликий текст (4-5 речень), відповідно до наведеної умови (яка залежить від теми задіяного епізоду)

7. «Write it!

Describe shortly the situation with the appointment of a new regional manager. »

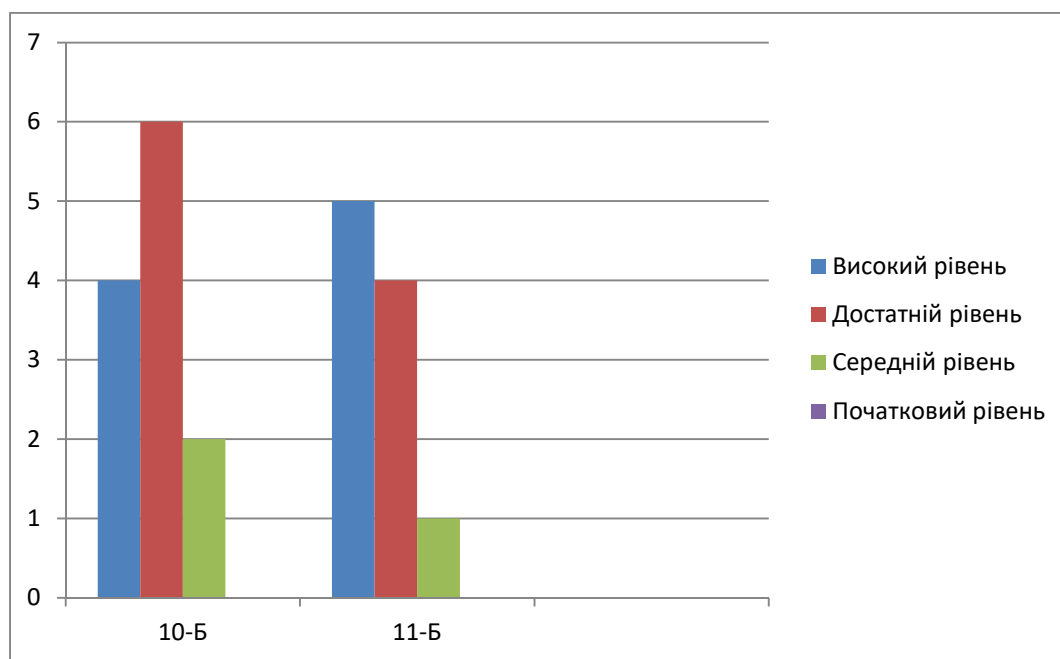
Таким чином у 10-Б і 11-Б класі було використано 9 фрагментів серіалу.

Переходимо до третього етапу нашого пробного навчання, а саме контрольної діагностики рівня англомовної лексичної компетентності щодо певної теми після використання аудіовізуальних засобів.

Учні двох старших класів отримували бланк із шістьма завданнями, лексика яких стосувалась відповідної теми класу. Критерії оцінювання залишилися незмінними.

Отже, після контрольної діагностики учні 10-Б класу продемонстрували наступні результати: 4 учні – високий рівень, 6 учнів – достатній рівень, 2 учні – середній рівень, і жодного початкового рівня.

Учнів 11-Б класу було оцінено наступним чином: 5 учнів – високий рівень, 4 учні – достатній рівень, 1 учень – середній рівень, і жодного початкового рівня. Дані подані на рисунку 3.2.

Рис. 3.2 Співвідношення кількості учнів та рівня їх лексичної компетентності (стосується лише тем пробного навчання) у 10-Б та 11-Б класах після контрольної діагностики

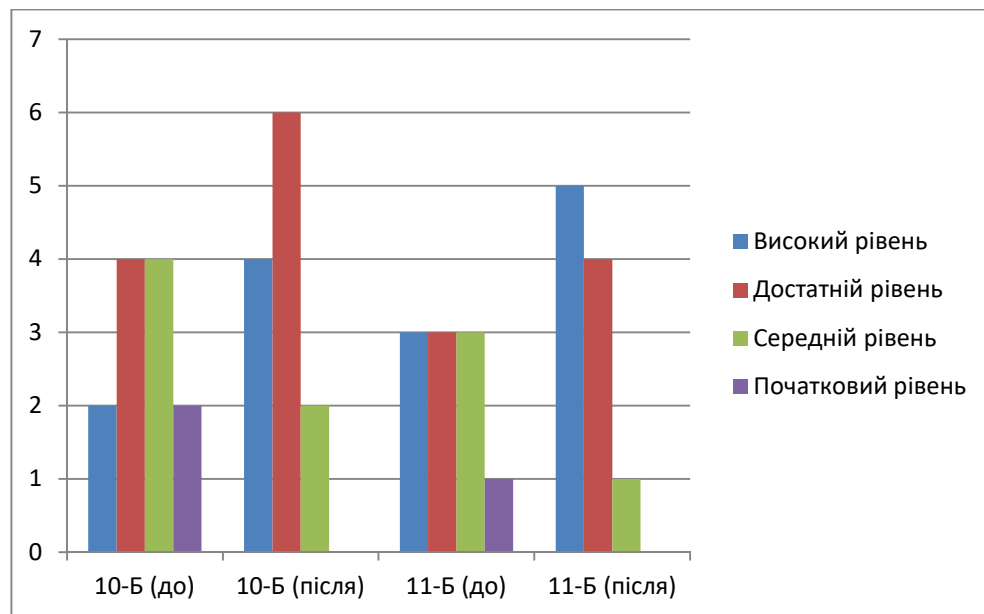
Таким чином було встановлено рівень англомовної лексичної компетентності учнів 10-Б та 11-Б класів, під час навчання яких було використано аудіовізуальні засоби.

Тепер на четвертому етапі нашого пробного навчання ми зможемо проаналізувати отримані результати.

У 10-Б класі вісім людей продемонстрували кращі результати, а для цього класу це 75% його складу. Двоє учнів покращили свої оцінки із початкового на середній, четверо – із середнього на достатній, і ще двоє – із достатнього на високий. Жоден учень не отримав початковий рівень.

В 11-Б класі шість людей показали кращий рівень, ніж під час попередньої діагностики, а це 60% складу класу. Один учень покращив свій результат із початкового на середній, троє – із середнього на достатній, і ще двоє – із достатнього на високий.

Для наочності порівняльні дані 10-Б і 11-Б класу після первинної (до) та контрольної діагностики (після) подані на рисунку 3.3

Рис. 3.3 Результати учнів 10-Б і 11-Б класів до та після пробного навчання

Також варто зазначити, що якість виконання завдань у 10-Б та 11-Б класах значно покращилась, учні краще володіють навчальним матеріалом. Важливим показником є те, що у жоден учень не отримав початковий рівень після навчання із

застосуванням автентичного серіалу. Потрібно також звернути увагу на те, що учні, які хоч і не змогли покращити свій рівень, змогли покращити свої оцінки на 1-2 бали в межах рівня, що також є свідченням покращення їх англомовної лексичної компетентності.

Отже, проведене пробне навчання підтвердило доцільність використання аудіовізуальних засобів навчання для формування англомовної лексичної компетентності в учнів старших класів. Про це свідчить збільшення кількості учнів із високим, достатнім і середнім рівнем, і покращення якості виконання завдань. Такі позитивні висновки є також результатом великого зацікавлення учнів до даного виду діяльності, а самі учні підтвердили ефективність такого підходу до вивчення іноземної мови.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі описано пробне навчання, проведене з метою дослідити використання аудіовізуальних засобів для формування англомовної лексичної компетентності.

Автентичним відеоматеріалом для нашого пробного навчання обрано американський серіал «Офіс». Даний серіал є чудовим аудіовізуальним засобом для формування лексичної компетентності, оскільки у ньому присутня як побутова лексика, так і лексика професійного спрямування, а широка популярність серіалу та підняті в ньому теми сприяють також розвитку лінгвосоціокультурної компетентності учнів.

Пробне навчання було здійснено у вересні 2022 року серед учнів 10-их та 11-их класів Тернопільського навчально-реабілітаційного центру Тернопільської обласної ради. У дослідженні брали участь 12 учнів 10-Б класу та 10 учнів 11-Б класу.

На початку серед учнів було проведено опитування стосовно їх ставлення до різноманітних видів навчальної діяльності, результати якого продемонстрували найбільш позитивне ставлення саме до роботи із аудіовізуальними засобами.

Пробне навчання проводилось у чотири етапи. На першому етапі було проведено первинну діагностику рівня наявної англомовної лексичної компетентності учнів старших класів щодо певної теми. Отримані дані порівнювались із даними контрольної діагностики.

На другому етапі відбувалось формування англомовної лексичної компетентності в учнів 10-Б і 11-Б класу за допомогою автентичного відеоматеріалу та розробленого комплексу вправ відповідно до дев'яти задіяних епізодів.

На третьому етапі було проведено контрольну діагностику учнів двох старших класів, та порівняно її результати із попередньою діагностикою.

Отримані дані демонструють покращення рівня лексичної компетентності в учнів, які пройшли пробне навчання. 75% 10-Б класу та 60% 11-Б класу змогли покращити свої результати. Також були наявні покращення оцінок на 1-2 бали в межах рівня та не отримано жодного початкового рівня.

Результати проведеного пробного навчання дозволяють стверджувати, що застосування аудіовізуальних засобів для формування англомовної лексичної компетентності в учнів старших класів є доцільним та ефективним.

ВИСНОВКИ

Основним завданням дипломної роботи було визначення доцільності використання аудіовізуальних засобів на уроках англійської мови у старших класах для формування іншомовної лексичної компетентності, адже аналіз науково-методичної літератури показує, що науковці все більше приділяють увагу формуванню англомовної лексичної компетентності за допомогою аудіовізуальних засобів.

У ході роботи із науково-методичними джерелами було сформовано загальне визначення англомовної лексичної компетентності як здатності особистості швидко та якісно використовувати мовний словниковий запас, відповідні навички та знання для коректного оформлення і розуміння мовлення відповідно до ситуації комунікативного процесу.

Лексична компетентність формується відповідно до принципів комунікативності, розвитку творчого мислення, свідомості і активності, міцності, міжкультурної взаємодії та інтерактивності. Вона має три основні компоненти: лексичну навичку, лексичні знання і лексичну усвідомленість. Формування лексичної компетентності відбувається у три етапи, а саме етапу ознайомлення з новими словами, етапу їх автоматизації та етапу їх застосування.

На сучасній стадії розвитку суспільства вчитель не може правильно і повноцінно провести урок, реалізувати в повному обсязі навчальну програму, не вдаючись до використання сучасних засобів навчання, серед яких важливе місце займають аудіовізуальні засоби, які є особливою групою технічних засобів навчання, які отримали найбільш широке поширення в навчальному процесі, що включає екранні і звукові посібники, призначені для пред'явлення зорової та слухової інформації. Використання аудіовізуальних засобів під час навчання іноземної мови учнів та студентів призводить до ефективної взаємодії зорових і слухових центрів людини, підвищує ефективність формування мовних та мовленнєвих знань, умінь і

навичок, сприяє кращому запам'ятовуванню мовного матеріалу та розвитку мовного чуття.

Висока ефективність застосування аудіовізуальних засобів як джерела знань полягає в певних психологічних процесах, що лежать в основі їх застосування, тому обізнаність у психологічних особливостях людини допомагає суттєво підвищити ефективність формування іншомовної лексичної компетентності за допомогою цих засобів. Насамперед це стосується концентрації і пам'яті, а також індивідуальних особливостей засвоєння усного і писемного мовлення, розвитку відчуття мови. Саме тому фізіологічні та психологічні індивідуальні характеристики учнів-старшокласників повинні спонукати вчителя до подачі матеріалу з урахуванням пріоритетів, емоційної атмосфери, прагнень учнів, а також особливостей навчального предмета.

Важливою передумовою для ефективного формування англomовної лексичної компетентності за допомогою аудіовізуальних засобів є якісний відбір навчального матеріалу. Цей матеріал повинен здійснювати чотири основні функції: розвивальну, модельну, стимулюючу та довідкову, а його відбір повинен відбуватись відповідно до певних критеріїв. Проте найважливішою умовою до навчального матеріалу є його автентичність.

Нами було проведено пробне навчання з метою дослідження формування лексичної компетентності аудіовізуальними засобами в учнів старших класів. Пробне навчання було проведено у вересні 2022 року серед учнів 10-Б та 11-Б класів Тернопільського навчально-реабілітаційного центру Тернопільської обласної ради. Автентичним відеоматеріалом для нашого пробного навчання було обрано американський серіал «Офіс». Цей серіал є чудовим аудіовізуальним засобом для формування лексичної компетентності, оскільки в ньому присутня як побутова лексика, так і лексика професійного спрямування. Нами було розроблено комплекс завдань із шістьма видами вправ відповідно до змісту задіяних епізодів серіалу для формування англomовної лексичної компетенції за допомогою аудіовізуальних

засобів. Результати дослідження були отримані в ході проведення зрізів, математичної обробки даних та анкетування.

Перед пробним навчанням серед учнів також було проведено опитування стосовно їх ставлення до різноманітних видів навчальної діяльності, результати якого продемонстрували найбільш позитивне ставлення саме до роботи із аудіовізуальними засобами.

Пробне навчання проводилось у чотири етапи. На першому етапі було проведено первинну діагностику рівня наявної англомовної лексичної компетентності учнів старших класів щодо певної теми («Робота і професії» для 10-го класу, «Я, моя родина, мої друзі» для 11-го класу). Було встановлено скільки учнів володіють певним рівнем знань: початковим (10-Б – 2; 11-Б – 1), середнім (10-Б – 4; 11-Б – 3), достатнім (10-Б – 4; 11-Б – 3), високим (10-Б – 2; 11-Б – 3).

На другому етапі відбувалось формування англомовної лексичної компетентності в учнів 10-Б і 11-Б класу за допомогою автентичного відеоматеріалу та розробленого комплексу вправ відповідно до дев'яти задіяних епізодів.

На третьому етапі було проведено контрольну діагностику рівня англомовної лексичної компетентності учнів двох старших класів щодо тем пробного навчання: початковий (10-Б – 0; 11-Б – 0), середній (10-Б – 2; 11-Б – 1), достатній (10-Б – 6; 11-Б – 4), високий (10-Б – 4; 11-Б – 5).

Отримані дані демонструють покращення рівня лексичної компетентності в учнів, які пройшли пробне навчання. 75% 10-Б класу та 60% 11-Б класу змогли покращити свої результати. Також були наявні покращення оцінок на 1-2 бали в межах рівня та не отримано жодного початкового рівня.

Досягнення позитивних результатів пробного навчання вказують на доцільність використання аудіовізуальних засобів навчання для формування англомовної лексичної компетентності в учнів старших класів. Зроблені висновки є також результатом великого зацікавлення учнів до даного виду діяльності.

Перспективою започаткованого дослідження може бути розробка комплексного курсу вивчення англійської мови із використанням аудіовізуальних засобів, а саме автентичних матеріалів типу серіалу «Офіс» та інших.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Амеліна С. М. Методика формування лексичної компетенції майбутніх філологів. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і Психологія». Педагогічні науки.* Дніпро, 2014. № 2 (8). С. 131–135.
2. Бабійчук Т. В. Методика створення і використання відеофрагментів художніх творів у процесі вивчення української літератури в педагогічному коледжі: автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Ін-т педагогіки АПН України. Київ, 2007. 23 с.
3. Бим И. Л. Концепция обучения второму иностранному языку (немецкому на базе английского): учебное пособие. Обнинск: Титул, 2001. 48 с.
4. Бим И. Л. Методика обучения иностранным языкам как наука и проблемы школьного учебника. Москва: Русский язык, 1977. 288 с.
5. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
6. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: курс лекцій: навч.-метод. посіб. для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня «магістр» / за ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2011. 344 с.
7. Бутенко Л. Л. , Ігнатович О. Г. , Швирка В. М. . Структурно-логічні схеми. Таблиці. Опорні конспекти. Есе. Навчальні презентації: рекомендації до складання: метод. посіб. для студ. / уклад.: Л. Л. Бутенко, О. Г. Ігнатович, В. М. Швирка. Старобільськ, 2015. 112 с.
8. Ватаманюк Г. П. Теоретичні основи формування лексичної компетенції старших дошкільників у процесі сприйняття художніх картин. *Педагогічна освіта: теорія і практика*: зб. наук. праць. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка, 2017. Вип. 22 (1), ч. 2. С. 183–187.

9. Волинський В. П., Красовський О. С., Черноус О. В., Якушина Т. В. Дидактичні основи створення аудіовізуальних електронних засобів для середньої загальноосвітньої школи: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2013. 304 с.
10. Воронин Ю. А. Технические и аудиовизуальные средства обучения: учебное пособие. Воронеж: Воронежский государственный педагогический университет, 2001. 232 с.
11. Воронина Т. П., Кашицин В. П., Молчанова О. П. Образование в эпоху новых информационных технологий. Москва: Информатика, 2015. 220 с.
12. Вятютнев М. Н. Коммуникативная направленность обучения русскому языку в зарубежных школах. *Русский язык за рубежом*. Москва, 1977. № 6. С. 38–45.
13. Гамезо М. В., Петрова Е. А., Орлова Л. М. Возрастная и педагогическая психология: учеб. пособие для студентов всех специальностей педагогических вузов. Москва: Педагогическое общество России, 2003. 512 с.
14. Гез Н. И., Ляховицкий М. В., Миролубов А. А. и др. Методика обучения иностранным языкам в средней школе: учебник. Москва: Высш. школа, 1982. 373 с.
15. Гладиш Д. О. Формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів аудіовізуальними засобами (з використанням молодіжного серіалу «Офіс»). *Матеріали міжнародної наукової інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»* (Переяслав, 31 жовт. 2022 р.): зб. наук. праць. Переяслав: Ун-т Григорія Сковороди, 2022. Вип. 87. С.103-106
16. Гладиш Д. О. Формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів аудіовізуальними засобами (з використанням молодіжного серіалу «Офіс»). *Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету* (Чернівці, 12–14 квіт. 2022 р.). Чернівці: Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. С.61-62
17. Гнаткевич Ю. В. Навчання лексичного аспекту чужоземної мови у вищих навчальних закладах. Київ: Просвіта, 1999. 317 с.

18. Григорьев С. Г., Гриншкун В. В., Макаров И. С. Методико-технологические основы создания электронных средств обучения: научное издание. Самара: Изд-во Самарской государственной экономической академии, 2002. 110 с.
19. Горбунова Т. С., Фахрутдинова А. В. Применение аудиовизуальных средств обучения иностранному языку в неязыковом вузе. *Ученые записки КГАВМ им. Н.Э. Баумана*. 2014. №2 С. 64–69.
20. Городиська О. М. Формування професійно орієнтованої лексичної компетентності на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у студентів педагогічного факультету: методичний аспект. *Науковий журнал «Acta Paedagogica Volynienses»*. Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 2. С. 54–60.
21. Гороль П. К. Методика використання технічних засобів навчання. Київ: Освіта України, 2007. 165 с.
22. Горюнова М. А., Горюхова Т. В., Кондратьева И. Н., Рубашкин Д. Д. Электронные образовательные издания: учебно-методическое пособие. Санкт-Петербург: ЛОИРО, 2003. 40 с.
23. Гуржій А. М., Коцур В. П., Волинський В. П., Самсонов В. В. Візуальні та аудіовізуальні засоби навчання: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Наук.-метод. центр орг. розробки та вир-ва засобів навчання, 2003. 173 с.
24. Дмитрусенко И. Н. Критерии оценки сформированности лексического навыка. *Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия: лингвистика*. Челябинск, 2012. №25. С. 126-127.
25. Добровольська Л. С. Формування лексичної компетенції на старшому ступені навчання з використанням відеопрезентації. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія Філологічні науки*. Ніжин, 2014. Книга 3. С. 191-194.
26. Слухіна Н. В. Навчання слухання іноземної мови. *Іноземні мови в школі*. 1996. №5. С.13-15.
27. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 261 с.

28. Заєць Г. В. Аудіовізуальні засоби у процесі навчання російської мови як іноземної. *Проблеми заг. і слов'ян. мовознавства*: наук. журн. Дніпро: Дніпр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара, 2019. № 3. С. 24-30.
29. Зельманова Л. М. Наглядность в преподавании русского языка: пособие для учителя. Москва: Просвещение, 2014. 159 с.
30. Калитин С. В. Интерактивная доска. Практика эффективного применения в школах, колледжах и вузах: учебное пособие. Москва: СОЛОН-ПРЕСС, 2013. 192 с.
31. Кисляков П. А. Аудиовизуальные технологии обучения: учебно-методическое пособие. Саратов: Вузовское образование, 2015. 180 с.
32. Климов Е. А. Психология: воспитание, обучение: уч. пособие для вузов. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. 367 с.
33. Колтунова О. І. Специфіка впровадження відеофільмів у процес викладання англійської мови. Харків: Університетська книга, 2018. 84 с.
34. Коростылев В. С. Основы функционального обучения иноязычной лексике. Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1990. 158 с.
35. Коротка Н. В. Роль автентичних матеріалів в вивченні ділової англійської мови. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Філологія"*. Острог: НаУОА, Вип. 4(72), 2018. 126 с.
36. Краєвська О. Д. Комунікативна компетентність як педагогічна проблема. *Materialy V Miedzynarodowej naukowo-praktyczney konferencji «Europejska nauka XXI 20 powieka – 2009»*. Volume 9. Pedagogiczne nauki. Psychologia isocjologia. Muzyka i zycie. (Przemysl. 7–15 maja 2009). Przemysl: Nauka i studia, 2009. С. 53–55.
37. Кричевская К. С. Прагматические материалы, знакомящие учеников с культурой и средой обитания жителей страны изучаемого языка. *Иностранные языки в школе*. 1996. №1. С.14-15.
38. Лapidус Б. А. Проблемы содержания обучения языку в языковом вузе: уч. пособие. Москва: Высшая школа, 1986. 144 с.

39. Левченко Т. М., Чубань Т. В. Формування комунікативної компетентності у профільному навчанні. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*: зб. наук. пр. / редкол.: А.В. Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя : КПУ, 2021. Вип. 77. Т. 2. С. 14–18.
40. Ляховицкий М. В. Общая методика обучения иностранным языкам: пособие для учителей. Москва: Просвещение, 1991. 159 с.
41. Марущак О. М. Поняття компетентності у педагогічній діяльності. *Креативна педагогіка: наук.-метод. журнал. Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки «Полісся»*. Житомир, 2016. Вип. № 11. – С. 97 – 108.
42. Микитенко Н. О. Технологія формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців природничого профілю: монографія. Тернопіль : ТНПУ, 2011. 411 с.
43. Навчальна програма з іноземних мов (рівень стандарту, профільний рівень) для 10-11 класів загальноосвітніх шкіл, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки №1407 від 23 жовтня 2017 року. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf> (дата звернення: 13.09.2022)
44. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник. Київ: Ленвіт, 1999. 296 с.
45. Новосолова В. І. Методи, прийоми й засоби навчання в процесі формування лексичної компетентності учнів 5–7 класів. *Українська мова і література в школі*. 2014. №3 (113). С. 19–23.
46. Носкова, Т. Н. Аудиовизуальные технологии в образовании. Санкт-Петербург: СПбГУКиТ, 2004. 197 с.
47. Носонович Е. В., Мильруд Г. П. Параметры аутентичного учебного текста. *Иностранные языки в школе*. 1999. № 1. С.12–22.
48. Пассов Е. И. Концепция коммуникативного обучения иноязычной культуре в средней школе. Москва: Русская книга, 1993. 125 с.

49. Полянiчко О. Д. Компоненти змiсту лексичної компетентності майбутнiх учителiв iсторiї. *Закарпатські фiлологiчні студiї*. Видавничий дiм «Гельветика», 2020. Вип. 2. Т. 2. С. 143–146.
50. Попко Т. Г. Использование аутентичных материалов в обучении взрослых иностранным языкам. *Образование через всю жизнь: непрерывное образование в интересах устойчивого развития*. Санкт-Петербург: ЛГУ им. А.С. Пушкина, 2014. Вып. № 1 (12). 408–409 с.
51. Посохова А. В. Лексична компетенцiя як важливий фактор формування мовної особистостi фахiвця. *Педагогiчні науки: збiрник наукових праць*. 2010. №54. с. 104 – 107.
52. Професiйно-практична пiдготовка майбутнiх викладачiв вищої школи: педагогiчна практика, науково-асистентська практика / укл.: М. І. Соловей, В. В. Кудiна, В. С. Демчук, Н. В. Майер, Є. С. Спiцин. Київ : Ленвiт, 2014. 171 с.
53. Про затвердження Державного стандарту базової i повної загальної середньої освіти: Постанова Каб. Міністрiв України вiд 23.11.2011 р. № 1392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.10.2022)
54. Про затвердження Критерiїв оцiнювання навчальних досягнень учнiв (вихованцiв) у системi загальної середньої освіти: Наказ М-ва освіти i науки України вiд 13.04.2011 №329. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0566-11#Text> (дата звернення: 17.11.2022)
55. Рогова Г. В., Рабинович Ф. М., Сахарова Т. Е. Методика обучения иностранным языкам в средней школе. Москва: Просвещение, 1991. 287 с.
56. Розенова М. И. Психология обучения и воспитания: учебное пособие. Москва: Эксмо, 2004. 176 с.
57. Руденко Ю. А. Використання аудiовiзуальних засобiв навчання у формуванні професiйно-методичної спрямованостi культуромовної особистостi майбутнiх

вихователів закладів дошкільної освіти. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. Миколаїв, 2020. №1 (68). С. 232–239.

58. Семенчук Ю. О. Формування англомовної лексичної компетенції у студентів економічних спеціальностей засобами інтерактивного навчання: дис. ... к.пед.н.: 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2007. 283 с.

59. Семеряк І. З. Соціокогнітивний підхід до формування стратегій іншомовного професійно орієнтованого спілкування майбутніх програмістів з використанням інтернету: дис. ... к.пед.н.: 13.00.02 / Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2016. 188 с.

60. Сіранчук, Н. М. Формування лексичної компетентності в учнів початкових класів на уроках української мови: дис. ... д. пед. н.: 13.00.02 / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ, 2018. 428 с.

61. Смоліна С. В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції. Іноземні мови. Київ: Ленвіт, 2010. Вип 4. с. 16–23. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgibin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/im_2010_4_4.pdf (дата звернення: 03.10.2022)

62. Содержание обучения иностранным языкам в средней школе. Организация речевой деятельности / под ред. А.Д. Климентенко. Москва: Педагогика, 1984. 144 с.

63. Сяська Н. В. Формування англомовної лексичної компетентності майбутніх учителів засобами автентичних поетичних текстів: дис. ... к. пед.н.: 13.00.02. / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. Рівне, 2014. 260 с.

64. Терещук В. Г. Формування англомовної лексичної компетенції студентів немовних спеціальностей в умовах віртуального навчального середовища: дис. ... к.пед.н.: 13.00.02. / Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2014. 320 с.

65. Федчик В. А. Аудіовізуальне навчання української мови з використанням фільмів. URL: http://www.rusnauka.com/6_NiTSB_2009/Philologia/41863.doc.htm (дата звернення: 15.11.2022)
66. Черняк В. Д. Магистерская программа «Языковое образование». *Бюл. ученого совета РГПУ им. А.И. Герцена*. 2006. № 4 (30). С. 20-22
67. Чорна І. Ю. Формування у майбутніх маркетологів англомовної лексичної компетентності в письмі засобом кейс-технології: дис. ... к.пед.н.: 13.00.02 / Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2017. 268 с.
68. Шамов А. Н. Лексические навыки устной речи и чтения – основа семантической компетенции обучаемых. *Иностранные языки в школе*. 2007. № 4. С. 19-25.
69. Шибко Н. Л. Общие вопросы методики преподавания русского языка как иностранного: учебное пособие для иностранных студ. филол. специальностей. Санкт-Петербург: Златоуст, 2015. 336 с.
70. Щодо методичних рекомендацій з іноземних мов для експериментальних загальноосвітніх навчальних закладів. Лист МОН № 1/9-503 від 15.09.17 року URL: <https://osvita.ua/legislation/other/57412/> (дата звернення: 22.10.2022)
71. Ярема І. А. Зміст формування англомовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому говорінні студентів металургійних спеціальностей. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Педагогічні науки*. Запоріжжя, 2012. Вип. 1 (17). С. 197–203.
72. Chomsky N. *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge, Massachusetts: The M.I.T. Press, 1965. 251 p.
73. Hyland K. *English for academic purposes: An advanced resource book*. London: Routledge. 2006. 340 p.
74. Lankapalli R. *Developing Oral Communication Skills of B Tech Studyings Using Audio Visual Aids : Doctoral dissertation / The English and Foreign Languages University*. Hyderabad, 2015. 238 p.

75. Mishan F. *Designing Authenticity into Language Learning Materials*. Portland, OR, USA: Intellect. 2005. 346 p.
76. Moudraia O. Lexical approach to second language teaching. *ERIC Clearinghouse on Languages and Linguistics Washington DC*. Washington, 2006. 8 p. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED455698.pdf> (Last accessed: 12.11.2022).
77. Schmitt N. Key Concepts in ELT: Lexical Chunks. *ELT Journal*. 2000. No. 54 (4). P. 400-401.
78. Simpson V. J. The classification of educational objectives: Psychomotor domain. *Illinois Journal of Home Economics*. 1966. Vol. 10(4). P. 110-144.
79. Tanaka S. New directions in L2 lexical development. *Vocab. Learn. Instr.* 2012. Vol. 1, issue 1. P. 1–9. DOI: 10.7820/vli.v01.1.tanaka.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

80. Антонов О. Є. Словник базових понять з курсу «Педагогіка»: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. Житомир: ЖДУ імені Івана Франка, 2011. 104 с.
81. Баркасі В. В., Каленюк С. О., Коваленко О. В. Словник лінгвістичних термінів для студентів філологічних факультетів / за ред. С. О. Каленюк. Миколаїв, 2017. 192 с.
82. Щукин А. Н., Азимов Э. Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам): словарь. Москва: ИКАР, 2009. 448 с.

Додаток А

Опитування учнів старших класів щодо різних видів діяльності

Навпроти кожного виду діяльності поставте «+» у стовпчик того ставлення, яке співпадає із Вашим.

Вид діяльності	Позитивне ставлення	Негативне ставлення	Нейтральне ставлення
Самостійна робота			
Робота у парах			
Групова робота (опрацювання різних текстів, різноманітні проекти, розігрування певних ситуацій)			
Слухання пісень та їх розбір			
Читання текстів та їх опрацювання із виконанням завдань			
Перегляд фільмів, серіалів, відео та їх опрацювання			
Письмові роботи (написання творів, опис графіків тощо)			
Усне мовлення (створення діалогів, переказ тексту, висловлення власної думки (розповідь заздалегідь написаного тексту) тощо)			

Додаток Б

Завдання для діагностики рівня лексичної компетентності

10 клас

Тема: Робота і професії

Вправа 1. Переклад слів з англійської на українську і з української на англійську

1. co-managing –
2. vendor –
3. CEO –
4. shareholders meeting –
5. branch manager –
6. to be in charge –

- a) страйк –
- b) прибуток –
- c) відділ кадрів –
- d) бухгалтер –
- e) підприємництво –
- f) понижувати в посаді –

Вправа 2. Дайте відповіді на запитання

1. What profession would you like to get in the future?

---

2. Do you need to prepare for an interview and if so, why?

---

3. What professions did you like as a child and why?

---

4. Do you know what HR department does?

---

5. What are the pros and cons of working full-time and freelancing?

---

6. Favorite low-paying job or hated high-paying job?

Вправа 3. Опишіть будь-яку професію (5-7 речень)

Вправа 4. Прочитайте уривок тексту і дайте відповіді

There has been a large increase in the amount of attention companies are giving to the happiness of their employees. Research has shown that happy employees affect the productivity of the company.

Big companies like Google and Pixar have made the headlines with their extreme approaches to improving the physical aspects of the workplace. Pixar famously allows its employees to travel around the offices on rollerblades for speed and fun.

As well as making the office a more fun place to work, employers are using other methods to encourage positive thinking amongst their workers. It is now accepted that yearly appraisals should focus on the positive rather than the negative aspects of an employee's performance and more should be done to use a person's strengths to help the workforce than to try to improve weaknesses.

1. What famous companies are mentioned in the text?

---

2. What is the focus of annual employee performance evaluations now?

---

3. Do companies care about their employees' happiness?

Вправа 5. Підберіть правильне визначення до слова

1. qualified
2. bullet points
3. to maintain
4. to collapse
5. overqualified
6. subordinate

- a) cause or enable (a condition or state of affairs) to continue.
- b) a person under the authority or control of another within an organization.
- c) officially recognized as being trained to perform a particular job; certified.
- d) (of an institution or undertaking) fail suddenly and completely.
- e) usually the most important points in a longer piece of text
- f) having qualifications that exceed the requirements of a particular job.

Вправа 6. Заповніть пропуски словами з рамки

deliberation, profitable, capable, entertainment, commercial, bolster

1. Over the years it has developed into a highly _____ business.
2. The _____ future of the company looks very promising.
3. After much _____, she decided to accept their offer.
4. The committee had reputedly spent over \$3000 on 'business _____'.
5. More money is needed to _____ the industry.
6. Do you really think he's _____ of holding such a responsible position?

11 клас

Тема: Я, моя родина, мої друзі

Вправа 1. Переклад слів з англ. на укр. і з укр. на англ.

1. pal –
2. to hang out –
3. tenacious –
4. gentle –
5. weird –
6. awesome –

- a) схвильований –
- b) грубий –
- c) рішучий –
- d) дратуючий –
- e) завітати –
- f) примирення –

Вправа 2. Дайте відповіді на запитання

1. Do you have a best friend and if so how did your friendship begin?

---

2. What qualities do you value in a person?

---

3. Do you believe in friendship between a girl and a boy?

---

4. Do you consider yourself a good person?

---

5. Is it better to have one best friend or several good friends?

---

6. Tell us about your human qualities.

Вправа 3. Опишіть свого друга/родича/члена сім'ї (5-7 речень)

Вправа 4. Прочитайте уривок тексту і дайте відповіді

Friendship is a special relationship between people. People need this relationship because they expect help and comfort from each other. Those who have friends have less stress and live longer. Friendship is usually based on common interests and mutual understanding, true encouragement and sympathy.

They say “Friendship isn’t a big thing, it’s a million little things” and I agree. To me it means that friendship isn’t always about one big gesture of help. Instead, true friendship is about millions of ongoing little actions you do day in and day out that show how much you care about and value your friend.

They say: “A person has just one true friend”. I think it’s possible to have more than one true friend. It’s hard to find a person who will share your whole life. People can change and their interests change, that’s why we can have more than one true friend during the life.

1. What is the basis of friendship?

---

2. How is friendship connected with your actions?

---

3. Can there be only one best friend?

Вправа 5. Підберіть правильне визначення до слова

1. to interfere
2. dexterity
3. erratic
4. date
5. penchant
6. to distract

- a) a social or romantic appointment or engagement.
- b) prevent (someone) from giving full attention to something.
- c) a strong or habitual liking for something or tendency to do something.
- d) a social or romantic appointment or engagement.
- e) take part or intervene in an activity without invitation or necessity.
- f) not even or regular in pattern or movement; unpredictable.
- g) the ability to think quickly and effectively or do something difficult extremely well.

Вправа 6. Заповніть пропуски словами з рамки

enemy, self-reliance, to fall apart, hilarious, to moderate, to figure out

1. We can't _____ why our very happy and optimistic friend is dating that chronic growler.
2. Some people don't like his comedy, but I think he's _____.
3. Max stole Lee's girlfriend and they've been _____ ever since.
4. Their marriage _____ when she found out about her husband's affair.
5. He learnt to _____ his anger.
6. Carter personifies the values of _____ and hard work.

Додаток В

Сезон 9 Серія 21 (season 9, episode 21):

Pre-viewing:

Short description of the episode:

Andy realizes that working at Dunder Mifflin interferes with his creative career, and quits. David Wallace wants to appoint the new regional manager.

Vocabulary list to memorize:

- to interfere - заважати, вмішуватися
- to be on thin ice - ходити по тонкому льоду
- to snuck away - втекти
- tenacious - завзятий
- determined - рішучий
- irritating - дратуючий
- to have (got) to hand it to someone - віддати належне
- to insist - наполягати
- to consider - вважати, розглядати
- to pursue - переслідувати, здійснювати
- to fall back on - вдатися до, спертися, покластися
- pipe dreams - нездійсненні мрії

Viewing:

Watch the episode and fill in the gaps:

David: This isn't gonna be an easy _____. I told Andy he was on very _____ ice when he _____ away for _____ months to the Caribbean. Then last _____ he used company _____ to buy a photo _____. He is a _____ guy. But _____, at certain _____, the ice gets too _____, and you _____ through.

Sensei: Dwight _____. He wanted to _____ his _____ belt in the _____ he loves _____ in the world. He _____ irritating, _____ yes. But I've got to

_____ it to him, he is one of the most _____ and determined men I've _____ met.

Jim: You're going to want to _____ in a lot _____ liability insurance, but... Hey, if there's _____ who loves _____ more than _____, I _____ don't want to _____ that person.

Nellie: Andy, we just _____ if we could have a _____. Well, we just had a _____ question about this decision of _____. You know, to _____ a stable _____ and pursue a _____ in the entertainment _____, in your late _____ with no _____ to fall back on and no _____ connections in that business, which can be _____.

Dwight: Yesterday, I _____ just your average, _____ paper salesman with a _____ and a bunch of _____ dreams about beet _____. Today, I _____ here as _____ manager with a _____ belt. It _____ is amazing how your _____ can _____ in one day.

Andy: This _____ is going to air in _____ weeks. I _____ like it's a once in a _____ opportunity to _____ my dream. Every _____ that I spend _____ is time not _____ making audition _____ for reality _____.

Who says this? Put down a name of a character and give the context:

_____ : I'd be happy to see Jim as manager.

_____ : And with his performance this year, I have been considering Dwight.

_____ : Nothing is impossible to him who will try.

_____ : It's nice to have you back.

_____ : I wouldn't be too sure about that. Just saying.

_____ : Nobody is going to hire you ever.

Post-viewing:

True (T) or false (F), make it versa:

- a) Andy is leaving to pursue his lifelong dream of being famous. ____
- b) Dwight will get a green belt. ____
- c) David asked Jim to be a manager. ____
- d) Dwight refused to be a manager. ____
- e) Andy has never changed his mind. ____
- f) Nellie and Kevin tried to stop Andy from leaving. ____

Questions to answer after watching:

- 1. Why David has come to the office today?
- 2. Who has waited to be a branch manager the entire life and why?
- 3. Who is the new assistant manager and why?
- 4. Why does the team think Andy can't be a famous actor or singer?
- 5. What did Andy do to not come back for sure?
- 6. Was the team happy for a new manager?

Cross out the word that is not a synonym of the main word:

- 1. Manager: administrator, supervisor, chief, assistant.
- 2. Opportunity: chance, advantage, disaster, possibility.
- 3. Tenacious: determined, changeable, resolute, uncompromising.
- 4. To insist: to abandon, to declare, to proclaim, to contend.
- 5. Insurance: cover, protection, security, uncertainty.
- 6. Irritating: annoying, disturbing, pesky, pleasant.

Write it!

Describe shortly the situation with the appointment of a new regional manager.

Сезон 9 Серія 23 (season 9, episode 23):

Pre-viewing:

Short description of the episode:

A year has passed since the release of the documentary film about the office staff. A fan convention is organized in Scranton, which is attended by many of the film's participants, even long-gone employees. Dwight and Angela are about to get married and Jim is doing everything to ensure their wedding takes place in the best conditions. Erin gets to know her real parents, Toby fears he has no friends. Andy struggles to convince everyone that the casting video that became an internet meme didn't break his life, and Creed is on the run from the police.

Vocabulary list to memorize:

- fudge – іриска
- weird – дивний, чудернацький
- awesome – неймовірний, крутий
- to whack – ударити, прибити
- famished – голодний
- gentle – ніжний, лагідний
- rough – грубий, жорсткий
- disgusting – огидний
- excited – схвилюваний
- surveillance – спостереження, нагляд
- to conquer your fears – перемагти свої страхи
- to hang out – зависати, тусуватися
- pal – друг, приятель
- arbitrary – випадковий, свавільний
- crummy – вбогий, жалюгідний
- documentary – документальний фільм

Viewing:

Watch the episode and fill in the gaps:

Pam: I didn't watch the whole _____. After a few episodes it was too _____. I kept wanting to _____ at Pam. It took me so _____ to do so many _____ things. It's

just hard to _____ that I _____ so many years being less _____ than I could have been.

Andy: I _____ so much _____ here at Dunder Mifflin thinking about my old _____, my _____ acapella group. The _____ thing is, now I'm _____ where I want to be, I got my _____ job at Cornell and I'm still _____ about my _____ pals.

Creed: It all _____ so very _____. I _____ for a job at this _____ because they were _____. I took a _____ at the back because it was _____.

Phyllis: I'm happy that this was all _____, so I can _____ everyone and what we _____. I _____ for a paper company all these _____ and I never _____ anything down.

Jim: Even if I didn't _____ every _____ of it, everything I _____, I _____ to this job. This _____, wonderful, _____, amazing job.

Erin: How did you _____ what it was really _____? How we _____, and how we _____ each other _____, and how we got _____ the day. How _____ you _____ it?

Who says this? Put down a name of a character and give the context:

_____ : Be strong, trust yourself, love yourself, conquer your fears!

_____ : You might feel sorry for me, but I actually feel sorry for you.

_____ : Every day when I came to work, all I wanted to do was leave.

_____ : I just feel lucky, that I got a chance to share my crummy story.

_____ : My job was to speak to clients on the phone about quantities and types of copier paper.

_____ : Oh, thank God. We are famished.

Post-viewing:

True (T) or false (F), make it versa:

- a) Jim sold paper at this company for 3 years. ____
- b) Pam thought it was cool when they were picked to make a documentary. ____
- c) “There is a lot of beauty in ordinary things” - said Pam. ____
- d) Dwight and Kevin missed each other. ____
- e) Halperts' last year was horrible. ____
- f) Dwight and Angela want to hang out with the others. ____

Questions to answer after watching:

- 7. What does Jim think about his job?
- 8. Which old pals is Andy thinking about now?
- 9. What does Pam think about the documentary?
- 10. Why has Dwight fired Kevin?
- 11. About what Dwight, Pam, and Jim were talking about in the cabinet?
- 12. Why office team decided to go upstairs and celebrate separately?

Cross out the word that is not a synonym of the main word:

- 1. Weird: bizarre, ordinary, odd, strange.
- 2. Pal: mate, buddy, chum, enemy.
- 3. Disgusting: pleasant, revolting, gross, nasty.
- 4. To ensure: to guarantee, to endanger, to arrange, to secure.
- 5. Crummy: inadequate, acceptable, appalling, awful.
- 6. Lucky: fortunate, blessed, cursed, providential.

Write it!

Describe shortly what Jim did for Dwight in this episode.

Сезон 3 Серія 23 (season 3, episode 23):

Pre-viewing:

Short description of the episode:

Karen and Jim interview for an opening at the corporate offices, though Michael thinks he has the job sewn up. Jan wants another chance with Michael.

Vocabulary list to memorize:

- all set - все готово, в стані готовності
- to drop in - завітати, заглянути
- to demote - понижувати в посаді
- reconciliation - примирення
- dexterity - кмітливість, тямущість
- overdue - прострочений
- erratic- непостійний
- long haul - довгий шлях
- qualified - компетентний
- timing - терміни
- date - побачення
- right off the bat - відразу

Viewing:

Watch the episode and fill in the gaps:

Jim: Karen suggested that I get a _____ for the _____ tomorrow. So that I could look _____. And not, as she so _____ puts it, _____.

Jan: So... There are a lot of things that I would like to do _____. I feel like we first got _____, that I had a problem with my _____. And if we could talk about a way to _____ a possible _____ ...

Dwight: You showed great _____ potential at the coal _____. Even if you did follow it with the _____ personal _____.

David: You didn't _____ a single _____ in the merger, and you still managed to _____ the budget. That is _____ work.

Michael: That is actually _____ because I don't think I could take my girlfriend's _____. That's not being a good _____. So I _____ withdraw my name from consideration.

Pam: I haven't heard _____. But I _____ Jim got the job. I mean, why wouldn't he? He's totally qualified and _____. Everyone _____ him.

Who says this? Put down a name of a character and give the context:

_____: It's okay, we all say things without thinking.

_____: And I know saying "it sounds cliché" sounds cliché.

_____: I am going to begin this process with a simple test of intelligence and mental dexterity.

_____: But in another way, I am off to a very good start, wouldn't you say?

_____: What do you think are your greatest strengths as a manager?

_____: I work too hard, I care too much. And sometimes I can be too invested in my job.

Post-viewing:

True (T) or false (F), make it versa:

- a) Dwight canceled meetings. ____
- b) The interview was set for David's position. ____
- c) Michael was fired after failing an interview and supporting Jan. ____
- d) Karen met with her friends instead of waiting for Jim. ____
- e) What Jim loved most about the Scranton branch was his boss. ____
- f) Pam doesn't think she and Jim are friends after everything that happened. ____

Questions to answer after watching:

1. Who does Phyllis think should get a new position and why?
2. What full-time job Jan decided to have?
3. How was Jim's interview?
4. Who is running for the #2 position while Dwight is the regional manager?
5. Would Karen move in with Jim in New York if he got the job? And if so, why?
6. What did Stanley offer Dwight to never speak to him again?

Cross out the word that is not a synonym of the main word:

1. To demote: to downgrade, to lower in rank, to kick down the ladder, to promote.
2. Qualified: skilled, competent, amateur, certified.
3. Erratic: unstable, consistent, fickle, unpredictable.
4. To suggest: to dissuade, to propose, to recommend, to advise.
5. Dexterity: cleverness, intelligence, sharp-wittedness, dullness.
6. Cliche: buzzword, trope, stereotype, banality.

Write it!

Describe shortly how the interviews went.

Сезон 6 Серія 10 (season 6, episode 10):

Pre-viewing:

Short description of the episode:

Michael suggests that the employees play a detective game to distract them from the company's possible bankruptcy. Andy asks Erin on a date, but Erin thinks they are still playing.

Vocabulary list to memorize:

- shoelace - шнурівка
- to choke - душити
- sculpting - ліплення
- hilarious - смішний, веселий
- scarecrow - опудало
- debt - борг
- to have on the docket - мати на порядку денному
- to distract - відволікати
- scoundrel - негідник
- co-managing - спільне управління
- to congregate - збиратися
- to figure out - з'ясувати
- to pass it down - передавати (далі)
- prop box - коробка з реквізитом
- penchant (for) - схильність
- contraption - штуковина, прилад
- vendor - постачальник
- butler - дворецький
- to be out of money - залишитись без грошей

Viewing:

Watch the episode and fill in the gaps:

Oscar: Not _____. Bankruptcy could _____ a lot of things. _____ they're just _____ to get out of _____. Or it _____ mean the _____ of Dunder Mifflin.

Jim: Co-managing is a _____ and take. You have to _____ your _____. One of the _____ that I picked, was to _____ Michael from running _____ tubes all _____ the office and placing _____ inside of them. He was gonna _____ it Tube City.

Storyteller: It's a _____ day down here _____ Savannah. Local _____ Bill Bourbon was _____ last night. And all y'all have _____ tonight for a _____ to celebrate Bill as he passes on to his great _____. You have to _____ out which of y'all the is the no-account _____ who _____ him.

Michael: Okay, _____ are your character _____. Take _____, pass it _____. Here is your _____ box. Now, on your _____ card, it tells _____ who you are and what your _____ is. Everything _____ is up to your _____.

Dwight: I _____ she didn't do it. It's _____ the person you _____ suspect. It's also _____ the person you _____ suspect, since anyone with _____ a brain would _____ them the most. _____, I know the _____ to be Phyllis, a.k.a. Beatrix Bourbon, the person I most _____ suspect.

Phyllis: You know, I _____ I'm _____ to say something to Pam, I _____ Deb. I overheard you _____ the _____ where the _____ was kept.

Who says this? Put down a name of a character and give the context:

_____ : Oh, Lord, we're all gonna lose our jobs.

_____ : You can all have jobs at Schrute Farms as human scarecrows.

_____ : Games have the power to distract people from stressful situations.

_____ : Nice accent. You sound like Forrest Gump.

_____ : I just got e-mail from corporate, specifically for Accounting, to stop all payments to our vendors.

_____ : Ok, so corporate is still in their meeting.

Post-viewing:

True (T) or false (F), make it versa:

- a) Michel did stand-up comedy once. ____
- b) Angela stayed because of the sandwich platters. ____
- c) Some of the characters have props. ____
- d) Erin got a role of a vivacious young socialite with a penchant for scandal. ____
- e) Phyllis, Pam and Andy killed each other in the end. ____
- f) The company is expected to be out of money by the end of the year. ____

Questions to answer after watching:

1. What you don't get if you leave the game?
2. Which contraption has Michael taken from Oscar and why?
3. What did David Wallace tell Jim on the phone?
4. Why Jim has changed his mind about the game?
5. Why Andy is worried after he asked Erin on a date?
6. Who got which character in the game?

Cross out the word that is not a synonym of the main word:

1. Scoundrel: rogue, hero, villain, reprobate.
2. To distract: to divert, to shift, to clarify, to sidetrack.
3. Bankruptcy: recession, collapse, solvency, crisis.
4. Hilarious: droll, amusing, funny, sad.
5. To congregate: meet, disperse, gather, assemble.
6. Vivacious: cheerful, languid, high-spirited, gay.

Write it!

Describe shortly the game employees played.

Сезон 6 Серія 11 (season 6, episode 11):

Pre-viewing:

Short description of the episode:

David Wallace invites Michael to attend the Dunder Mifflin meeting in New York. Michael calms the crowd and thus creates more problems for the directors. Michael, Dwight, and Oscar leave New York in a limousine hired by the company, and the media shows a sharp decline in the shares of Dunder Mifflin.

Vocabulary list to memorize:

- CEO (Chief Executive Officer) - Головний виконавчий директор
- shareholders meeting - збори акціонерів
- branch manager - керівник філії
- to dump - викинути, позбаватися
- bullet points - ключові моменти, тези
- to rally - згуртувати, об'єднати
- to rebel - бунтувати
- walkout - страйк
- to chicken out - злякатися
- to maintain - підтримувати, зберігати
- rumor - чутка
- to be in charge - керувати, бути головним, бути відповідальним
- to right the ship - виправити становище

Viewing:

Watch the episode and fill in the gaps:

Michael: Alan Brand who's the _____ of the company, if title is _____ to you, has personally _____ me to go to New York to the _____ meeting and _____ up on the _____ with the board of _____. And at some _____, they're going to _____ me as the most _____ branch manager that they _____.

Oscar: The long-term problem is bad _____ that they _____ to dump. And the short-term problem is the _____ has no _____ and there's nowhere to _____ it. Those are the _____ points. That's as _____ as I _____ make it.

Andy: I've _____ been the guy who _____ rally other people to _____. In high _____ I _____ a walkout over _____ testing. Got _____ 500 students. At the last _____, I _____ out, took it anyway.

Alan: We are _____ there are many things to be _____ about in Dunder Mifflin's future. And one of _____ is here with us _____. Michael Scott, Scranton _____ Manager. In these _____ times, Michael has _____ to maintain steady _____ from his Scranton _____. We all _____ you, Michael.

Jim: Okay, who _____ has heard the _____ that I am not as _____ in _____ as Michael? Who here _____ it from Ryan? I am just as much of a _____ as Michael, and I _____ do anything that Michael _____ do. Who here _____ that I have as much _____ as Michael?

Ryan: Here's the _____. I've tried it, like, five _____ ways in my _____ and... Oh, _____ one. I'm such a _____ that I'd kind of _____ not do it at all than do a _____ version.

Who says this? Put down a name of a character and give the context:

_____: The thing I like most about Recyclops is that he's creating a different world for our child.

_____: A limousine is something that a company sends when they have cause for celebration.

_____: But maybe I could just yell at him in front of people.

_____: If this line is any indication of how this company is being run, then we are in big trouble.

_____: Believe me, everyone is working very hard, working weekends, struggling, trying to right the ship.

_____: Sounds like you have a really specific vision for it.

Post-viewing:

True (T) or false (F), make it versa:

- a) The team suggested Michael do the twirl. ____
- b) The company sent a limo to bring Michael to New York. ____
- c) The directors have no plan for how to avoid bankruptcy. ____
- d) Oscar has a wonderful idea of how to solve the problem. ____
- e) Jim doesn't like that the team doesn't take him seriously as co-manager. ____
- f) Michael and Dwight celebrate in the limousine, while Andy and Oscar stay at the meeting. ____

Questions to answer after watching:

1. Why the shareholders are angry?
2. Why Jim is angry at Ryan and the team?
3. With whom Michael went to New York and what did they do there?
4. What Michael proposed to the shareholders?
5. How would you describe the board of directors?
6. What does Oscar think about the company?

Cross out the word that is not a synonym of the main word:

1. Rumor: gossip, buzz, hearsay, fact.
2. Specific: specific, precise, general, definite.
3. To dump: to discard, to keep, to get rid of, to dispose of.
4. Wonderful: astonishing, extraordinary, regular, incredible.
5. To struggle: to idle, to strive, to try hard, to endeavour.
6. Walkout: strike, protest, revolt, industrial peace.

Write it!

Describe shortly how Michael behaved at the meeting.

Сезон 4 Серія 4 (season 4, episode 4):

Pre-viewing:

Short description of the episode:

As Jan renovates the condo, Michael confronts his growing debt in every way he can, which includes pressuring his employees for a loan. Pam and Jim visit Dwight's farm.

Vocabulary list to memorize:

- solution - рішення
- responsibility - відповідальність, обов'язок
- awful - жахливо
- enemy - ворог
- condominium (or condo for short) - квартира
- to pay off - розплатитися
- to fall apart - розвалитися, розпадатися
- to collapse - руйнуватися, обвалюватися
- to screw - надурити, зрадити
- to be out of smth - залишитися без
- non-essentials - речі не першої необхідності
- conviction - переконання
- severe - суворий
- utilities - комунальні послуги

Viewing:

Watch the episode and fill in the gaps:

Jim: I mean, I _____ it, Dwight. I couldn't _____. I couldn't _____ on anything. And _____ stuff, like food had no _____. So my _____ was to move _____. It was _____. And it is _____ that I wouldn't _____ on my _____ enemy.

Jan: When my _____ fell apart and they _____ me in New York, and I _____ like my whole _____ was collapsing _____ me, I didn't have _____. What I want to _____ is you were there for _____, by my _____, without even a _____.

Michael: I am _____ of answers, Jan. I _____ you. No more _____. This is _____ I am _____. A guy on the _____ with no _____. I _____ that can be _____ for you.

Oscar: Okay, the _____ bar is what you _____ every month on _____ you need, like a _____ and a house. The _____ bar is what _____ spend on non-essentials, like _____, entertainment. This scary _____ bar is _____ you spend on

_____ that no one ever, _____ needs, like multiple _____ sets, _____ bass fishing _____.

Dwight: Oh, well, I'll _____ into that in the _____. Thank you for _____ that to the _____ of the stuff.

Pam: I don't _____ if I really _____ you two together. She is very _____. She _____ her convictions pretty _____. She _____ be kind of severe.

Who says this? Put down a name of a character and give the context:

_____: I am running away from my responsibilities.

_____: Did I ever tell you why I left Scranton?

_____: Running away from your problems won't solve anything.

_____: This is a lot of credit card debt.

_____: I'm glad you enjoyed your stay.

_____: What's going on? Why do you have a second job?

Post-viewing:

True (T) or false (F), make it versa:

- a) Michael wants to run away because of mafia threats. ____
- b) Jan is grateful to Michael for his support. ____
- c) Jim and Pam spent two nights at Dwight's farm. ____
- d) Oscar proposed to hide Michael's debt from Jan. ____
- e) Michael spends most of his money on food and utilities. ____
- f) Pam and Jim left a review on Trip Advisor. ____

Questions to answer after watching:

1. Why does Michael have debts?
2. What does Michael do to pay off his debts?
3. Why Pam and Jim went to Dwight's farm?

4. What did Oscar do for Michael?
5. Which review Jim and Pam have written?
6. Why Jan is grateful to Michael?

Cross out the word that is not a synonym of the main word:

1. To collapse: to fail, to break down, to fall through, to succeed.
2. Responsibility: exemption, duty, obligation, devoir.
3. Severe: harsh, benign, fierce, savage.
4. Enemy: opponent, competitor, friend, adversary.
5. Grateful: neglectful, thankful, appreciative, beholden.
6. Entertainment: diversion, amusement, boredom, pastime.

Write it!

Describe shortly Pam and Jim's visit to Dwight's farm.

Сезон 7 Серія 25 (season 7, episode 25):

Pre-viewing:

Short description of the episode:

Phyllis learns that Erin may be her daughter, and both are waiting for the DNA results. Pam stops Creed (who became acting manager at the end of the last episode) from scaring off all the customers. Jim, Toby, and Gabe are interviewing regional manager candidates including Fred Henry, Warren Buffett, Merv Bront, Robert California, Nellie Burtram, David Brent, an unnamed Finger Lakes candidate, Darryl, and Andy. Despite being demoted by Jo last episode, Dwight also insists on being interviewed.

Vocabulary list to memorize:

- profit - прибуток
- human resources (Human Resources Department) - відділ кадрів
- overqualified - надмірно, занадто кваліфікований
- subordinate - підлеглий
- inadvertent - ненавмисне
- accountant - бухгалтер
- bolstering - зміцнення, підкріплення
- moderate - поміркований
- decisive - рішучий
- firearm - вогнепальна зброя
- capable - здатний, здібний
- entrepreneurship - підприємництво
- self-reliance - самовпевненість
- to foster - сприяти

Viewing:

Watch the episode and fill in the gaps:

Jim: Your _____ experience is very _____. And _____ it's mostly manufacturing, do you _____ you could use that _____ to inform decisions _____?

Gabe: What do you _____ me to say? I mean, there's a line of qualified _____ out there. We have a video CV from _____. Are we all just _____ pretend to...Okay. Um... What are _____ weaknesses?

Ryan: I got away with _____ under the last boss, and it wasn't _____ for me at all. So _____ want guidance. I _____ leadership. But don't _____, like, boss me around, you _____? Like, lead me. Lead me _____ I'm in the _____ to be led.

Dwight: What will be your first _____? I will have seven _____ priorities. Safety, _____, fostering a community of self-reliance and entrepreneurship, _____, respect for human life, bolstering our _____ image, and getting everyone _____ on time.

Andy: Tuna, you are _____ sane. Who do you _____ for the job? Is there anyone who _____ was a little underwhelming at _____, but now seems like a _____, if not _____ unexciting, choice?

Creed: Okay, what's _____ on? I thought I told you _____ to expand the company. It looks _____ the same. I'm _____ disappointed. Jordana, get me Jo on the _____.

Who says this? Put down a name of a character and give the context:

_____: I have a solid relationship with Jo, the company's owner. I have management experience. I have a good friendship with Jim, the head of the search committee.

_____: How will your experience selling refinery equipment translate to our smaller scale here?

_____: Could you speak a little more to that and what the role of confidence would be in the dialog with a subordinate?

_____: Well, I manage my department, and I've been doing that for several years now. And, God, I've learned a lot of life lessons along the way.

_____: That's a great question. I am going to institute a strict "No firearms" policy for this office that extends to myself as well.

_____: I want the job. There. I said it. I'm educated, I'm capable, I like all of you, and I won't make any changes.

Post-viewing:

True (T) or false (F), make it versa:

- a) Jim was creeped out by Robert California. ____
- b) Toby asked Darryl how he would settle an interpersonal conflict within the office. ____
- c) Gabe considered Kelly a serious candidate for the manager position. ____
- d) Dwight interviewed himself. ____
- e) Andy didn't want the manager position. ____

f) Pam thought that managing the office is her destiny. ____

Questions to answer after watching:

1. Who do Phyllis and Stanley think should get the manager position?
2. How many people are in Kelly's department?
3. Why Kelly is on Dwight's side?
4. Why is Gabe sabotaging Andy's interview?
5. What was Creed talking about with the "clients"?
6. Why was Jo disappointed in Gabe?

Cross out the word that is not a synonym of the main word:

1. To sabotage: to destroy, to facilitate, to disrupt, to hamper.
2. Candidate: noncontender, applicant, aspirant, applier.
3. To foster: to encourage, to inhibit, to stimulate, to facilitate.
4. Capable: competent, qualified, inept, accomplished.
5. Decisive: determined, dithering, resolute, resolved.
6. Self-reliance: resourcefulness, ability, dependence, aptitude.

Write it!

Describe shortly how the interviews with the candidates went.

Сезон 8 Серія 4 (season 8, episode 4):

Pre-viewing:

Short description of the episode:

Andy throws a party at Dwight's farm and invites Robert and his parents to the party. Dwight tries to throw a fancy event, but the book he follows was actually written by Jim, with the expectation that Dwight would buy it. Gabe tries to cozy up to Robert.

Vocabulary list to memorize:

- profitable - прибутковий
- reciprocity - взаємність
- irrelevant - не має значення
- petulant - примхливий
- to acknowledge - визнавати
- namesake - тезка
- host - господар, хазяїн, ведучий
- chilly - прохолодний
- troops - війська
- entertainment - розвага, видовище
- in our midst - посеред нас

Viewing:

Watch the episode and fill in the gaps:

Andy: What better way to _____ our new slightly _____ prices than with an _____ campaign? And what better _____ for an ad campaign than our new _____ manager?

Robert: You people say I _____ you but it wasn't me. You want to _____ the man who led you to _____, but the boss is irrelevant. Andy and I produce _____. We do nothing. We sit in our _____ and demand "I want this and _____ right now" like petulant _____.

Walter Bernard: I am not _____ to tell you how impressed I am that you're a _____ of some rinky-dink brunch of a paper _____ in Scranton, Pennsylvania. How _____ are you going to go on needing my approval? You're a grown _____. Don't act like a _____ boy who needs...

Darryl: I know _____ Kane. Rosebud didn't _____ why he was how he was. It just represented what was _____ to him as a child, that he missed.

Pam: I also would like to _____ Philip Halpert who's due even sooner. May he be a _____ namesake to my grandfather who I _____ as a child long before tonight that I would _____ day name my son after _____.

Gabe: I cannot _____ that Andy is throwing a party _____ this just to impress the CEO. Classic Gabe _____. Hey, Andy, how _____ you don't steal _____ business strategies and I won't _____ like my life is just one long brunch.

Who says this? Put down a name of a character and give the context:

_____: Technically for Robert California. He's our CEO.

_____: I think we should be acknowledging our boss because none of us would be here without him.

_____: I think that we should acknowledge the man who has led us to such a profitable quarter.

_____: You know the difference between a crying baby and a manager? One day the baby will grow up.

_____: I just thought if I could throw this great garden party and show you how respected I am that you'd be proud of me.

_____: Who do you think is really the best salesman in this office?

Post-viewing:

True (T) or false (F), make it versa:

- a) Robert thanked his subordinates for the easiest job in the universe. ____
- b) Andy's father was proud of him. ____
- c) Jim has no relation to Dwight's book. ____
- d) Erin recorded Andy's song. ____
- e) Angela plans to name her son after her cat. ____
- f) Robert's body acclimated to southern Italy. ____

Questions to answer after watching:

1. Why did Andy throw the garden party?
2. Why Dwight was behaving like that?
3. Why did Angela and Pam quarrel?
4. Did the employees enjoy the party?
5. Did Jim's prank succeed, and if so, why?
6. What was Walter Jr.'s choice?

Cross out the word that is not a synonym of the main word:

1. To acknowledge: to admit, to deny, to accept, to concede.
2. Irrelevant: insignificant, trivial, essential, minor.
3. Petulant: cranky, pettish, fractious, affable.
4. Reciprocity: mutuality, cooperation, interchange, intransigence.
5. To quarrel: to agree, to argue, to squabble, to wrangle.
6. Relation: link, connection, noninteraction, correlation.

Write it!

Describe shortly how Jim tricked Dwight and what he made him do.

Сезон 8 Серія 1 (season 8, episode 1):

Pre-viewing:

Short description of the episode:

Robert California stops by for the first time as CEO and leaves behind a mysterious list that has a line down the middle and every member of the office on either one side or the other. While the whole office is thinking about what this could mean, Andy tries to find a common language with Robert and beg him for a day off for the whole team.

Vocabulary list to memorize:

- deliberation - обговорення
- resentment - образа, невдоволення
- enforcer - виконавець
- to hoist - піднімати
- aloft - вгору
- to take care of - піклуватися/дбати про, стежити за
- bank vault - банківське сховище
- to recount- розповідати
- misconception - помилкове уявлення
- astute - проникливий, кмітливий
- glaringly - кричуще
- reinforcement - підкріплення
- inevitably - неминуче
- inscrutable - незбагненний

Viewing:

Watch the episode and fill in the gaps:

Oscar: Planking is a _____ stupid and _____ trend. Basically, you lie _____ a plank in weird places. That's it. _____ you get run over. Welcome to the internet.

Jim: The _____ committee finally decided, after a _____ of deliberation, on Robert California for the manager _____. Who took one _____ around and left. He drove down to _____ and convinced Jo to _____ him C.E.O.

Pam: I used to be _____ and cute and sort of funny and I _____ do those cute _____ cartoons and _____ who came through here was like "Who's that receptionist? I _____ her." Now I'm just a fat mom. Yeah, and you _____ one look at me and you're like "Oh, loser".

Robert: Let me tell you _____ things I find productive. Positive reinforcement, negative _____, honesty. I'll tell you some things I _____ unproductive. Constantly worrying _____ where you stand based on inscrutable social clues and _____ inevitably reframing it all in a reassuring _____ so that you can get to sleep at night.

Andy: But you don't _____ these people, and I do. And if I let you _____ with faulty _____, well then I'm not _____ my job as a regional manager. Stanly. You may _____ he's a lazy grump but did you know that he has the most consistently high sales numbers of anyone in this _____?

Ryan: Okay, not to _____ out the glaringly obvious, but doesn't the fact _____ I'm in this group _____ anyone feel just a little bit better? Oh, this crust is sharp.

Who says this? Put down a name of a character and give the context:

_____: C.E.O. Her own job. He talked her out of her own job and I don't really how someone does that.

_____: Yeah, at first I was really disappointed. But I've got a great daily routine going right now.

_____: Winners, prove me right. Losers, prove me wrong.

_____: Meredith Palmer, supplier relations. The word "no" not even in her vocabulary.

_____: Yeah, I wanted the manager job, but I got something much better. This soda.

_____: Yeah, that's all you had to do today is ask about Columbus day?

Post-viewing:

True (T) or false (F), make it versa:

- a) Andy chose Dwight as his enforcer. ____
- b) Pam is the only pregnant woman in the office. ____
- c) Andy considers Pam the most creative and kind person he has ever worked with. ____
- d) Dwight started a fight in the office. ____
- e) Andy thinks of Erin as his closest confidant. ____
- f) Robert invited all his employees to lunch. ____

Questions to answer after watching:

1. How did Andy Bernard become a regional manager?
2. Do the employees like having small talks with Robert?

3. What daily routine does Dwight have now?
4. Why is Pam so emotional about the commercial?
5. What is new about Stanley?
6. What does Robert think about his employees and is there a chance that he will change his mind?

Cross out the word that is not a synonym of the main word:

1. To recount: to narrate, to tell, to relate, to conceal.
2. Resentment: insult, offense, contentment, affront.
3. Astute: shrewd, dull, sharp, perceptive.
4. Inevitably: inescapably, inexorably, imminently, avoidably.
5. Routine: pattern, disorder, regime, habit.
6. Inscrutable: enigmatic, impenetrable, understandable, mysterious.

Write it!

Describe shortly how Robert's dinner with part of the team went.
